

25. mars 2004

Kr. 10,-

69. årgang

ORGAN FOR MENTAL, SOSIAL OG ØKONOMISK NYORIENTERING

Nr. 3

VÅRT MÅL: Et fritt levende selvvirksomt samfunn
 VÅR METODE: Selvkontroll og hensynsløs, men objektiv kritikk
 VÅRT MIDDEL: Ny livsorientering bygget på Kristusimpulsen

MOTTO: Riv ned alle gjerder som skiller menneskene og hindrer dem fra å oppleve og erkjenne våre dype fellesinteresser innenfor vårt felles samfunn. Frem med helhetsfølelsen og totalitetsbevisstheten. Ned med partipolitikken og klassekampen. Frem med det frie levende selvvirksomme samfunn.

Jesus henger fortsatt på korset ...

I kjølvannet av Mel Gibsons film om Jesu siste 12 timer "The Passion of the Christ", er det ramaskrik og jammer fra jødisk hold om at filmen er antisemittisk, antisemitisk i betydningen "jødefiendtlig".

Men bruken av begrepet antisemitisk i den tradisjonelle betydningen av ordet, er like meningsløs som debatten rundt selve filmen. Hver gang en kritisk stemme hever seg i forbindelse med Israels okkupasjon av palestinske områder i Gaza og på Vestbredden, ropes det opp om at vedkommende er antisemittisk.

I virkelighetens verden er det slik at både jøder og arabere er semittiske folkeslag med felles stamfar i salige Abraham. Dermed må det jo da

bli slik at antisemittisk må bety både jøde- og araberfiendtlig.

Men det synes som om jødene skal ha eneretten på begrepet antisemittisme på samme måte som de skal ha eneretten på Midtøsten på bakgrunn av de tekster som finnes i Bibelen, her i betydningen Det gamle testamentet, tilsvarende jødernes Tora.

Rabbiner Isaak Rapoport fra Det Mosaiske Trossamfunn i Oslo frykter at Mel Gibsons film skaper økende antisemittisme og jødehat og kaller filmen en ytterst beklagelig film.

Det er riktig som han påpeker at jødene ikke skal ha noe kollektivt ansvar for at Jesus ble henrettet som en kriminell. Like lite som alle palestinere skal ha kollektivt ansvar for det Hamas, Al-Aqsa-brigaden og andre organisasjoner utfører av motstand mot israelsk okkupasjon. Likevel er det slik at Ariel Sharon med

sin ekspanderende politikk for å skaffe seg øket livsrom for jødiske nybyggere i Gaza og på Vestbredden, straffer palestinerne kollektivt ved å rasere bolighus og olivenlunder med bulldosere og tanks. Siden Sharon ble statsminister er 15 000 hus rasert på palestinske områder. Selv ikke den palestinske mostanden med selvmordsbombere og angrep har ført til like mange sivile tap som det Sharon med sin krigsmaskin har utført gjennom årene. Det viser de faktiske tallene over sivile tap på begge sider siden den siste Intifadaden startet (fremprovosert av Sharon da han tvang seg til et besøk på Tempelhøyden som også er en muslimsk helligdom.)

Hva er egentlig forskjellen?
 Eller sagt med andre ord: er det for-

■ forts. side 3

Abrahams barn av Rolf Groven.

Hentet fra Dag Ove Johansens nye bokutgivelse på Bondes forlag "Johansens åpenbaring":

KORSFESTELSEN

Vi nådde den blå planeten etter mange dagsreiser. Sletten vi landet på, var omgitt av høye trær og vakre blomster. Vi skjulte romskipet bak de høye stammene og dekket det med slyngplanter og greiner fra de bladrike trærne. Da vi hadde forsikret oss om at skipet ikke ville bli funnet, gikk vi mot øst slik vi hadde fått beskjed om.

Vi ble møtt av en stor menneskeskare like utenfor bymurene. Vi så på hverandre og fikk en vond klump i magen av frykt for hva som var i ferd med å skje.

Bezart grep meg i armen, og Kapar så på meg med engstelige øyne.

- Mekor, vi er kommet for sent!

Jeg ville ikke tro det og ble stående helt nummen i veikanten.

- Kom, la oss følge dem, sa jeg endelig. - Vi må skynde oss!

Vi la på sprang langs veikanten og følte øynene fra menneskemengden brenne i ryggen. Vi nådde begynnelsen av folketog og gispet av frykt.

Der gikk mannen med korset på ryggen, og blod fra sårene tornekronen hadde laget i pannen hans, rant nedover det bleke ansiktet og på de hvite klærne.

- Det må være en forklaring på dette, hvisket jeg til de to andre. - Han må hvite hva han gjør!

Vi gikk mot mannen og forsøkte å få øyekontakt. Han stirret ned i bakken som tegn på underkastelse. Menneskehavet tordnet bak ham og spyttet ham i ansiktet. Da vi nådde Hodeskallen, ble han hurtig naglet til korset. Vi sto like under den døende mannen, og jeg sa til ham:

■ forts. side 3

Spikeren i kista

Tørrfisk og lokalproduksjon er snart historie. Nye regler hindrer den urgamle fiskeproduksjonen som har gitt et levebrød i fjordene. Nå vil byråkratiet stoppe hjemmeproduksjonen. Fisken skal henges under tak. Det er nær den siste spikeren i kista for fjordfisket.

Ingen vet hvor lenge det er hengt fisk til tork i fjorden i Nord-Norge. Tusen år, fem hundre år eller to hundre år...? Ingen vet sikkert, men mye tyder på at den tidsepoken snart er over. For norske fiskerimyndigheter og Mattilsynet vil nå forby hjemmeproduksjon av tørrfisk på den gode gamle måten.

Spikeren i kista

Fjordfiskerne har gjennom de siste 20-30 år stadig fått nye reguleringer. Kvotene er små, og krabbekvoten er det ikke for alle gitt å få. Mange, svært mange har forlatt fisket og gått opp yrket. I tillegg er de lokale fiskemottakene blitt borte, gått konkurs

eller nedlagt etter at de stadig nye hygienereglene ble iverksatt. For mange har fjordfisket kombinert med litt tørrfiskproduksjon vært den sikre lott. Nå kommer raskt reguleringer som skal stoppe det også.

- Jo det er riktig. Vi kjenner ikke alle detaljene rundt dette, men det er på gang regler som skremmer og vil ramme fjordfisket, forteller konsulent Inge Arne Eriksen i Sametinget og legger til:

- Mattilsynet vil nå forby hjemmeproduksjon av tørrfisk. Fisken skal visstnok nå mottas på godkjent fiskemottak, med offentlig bryggeseddel og registreres både i antall og kilo. Hvis regelverket blir gjennomført vil det ramme fjordfiskerne i hele Nord-Norge hardt, særlig de som bor avsides og drifter langt unna fiskemottak, mener Inge Arne Eriksen.

Bosettingen rammes

De nye reglene har lenge vært på trappene. Både fiskeridirektoratet og

Mattilsynet har sett på saken, etter at den ble påpekt av fiskekjøpere i Lofoten som ønsker all fisk levert på egen kai.

- Vi tror det kommer regler nå som vil stoppe denne muligheten for fjordfiskerne til å sikre et utkomme. Når fisket blir så byråkratisk, og hvor fisken først må innom et offentlig godkjent mottak, i tillegg sies det nå å være krav at fisken ikke lengre kan henges ute. Fisken skal henges under tak, sier en opprørt fjordfisker i Tanafjorden, Solfrid Pettersen på Nervei.

- Vi blir uten tvil siste generasjon fjordfiskere. Norske myndigheter ønsker oss bort fra næringen, og det ser ut som de skal lykkes, ved stadig å tre nye regler og reguleringer ned over hodet på oss. Skal det ikke lenger bo folk utenfor de store sentra. Vi er offer for en distriktsfiendtlig politikk, mener Solfrid Pettersen i Tanafjorden.

Samfunnsliv

Grunnlagt
1931

Med i redaksjonen

Sosialpsykologisk avis

Organ for folkebevegelsen
for ny livsorientering
(Tidligere Samfundspartiet)Astrid Strømme
Indre Sædal 16
50 44 NatlandBertram Dybwad Brochmann
grunnleggerAnders Ryste
disponent og
hjelperektor
6150 ØrstaDag Ove Johansen
8200 Fauske
tlf. 756 42 754E-post: dagoj@online.no
redaktørVed innbetalinger benyttes
NB!
Postgironr.: 0532.08.40645Internett: www.samfunnsliv.no

Til orientering om Sommertreff i år Arbeidet pågår

Hei Anders Ryste!

Pr dags dato har *ikke* Gullteigen eller Karlsen meldt seg som foredragsholdere til sommertreffet ... Dag Ove har heller ikke svart...Ivar Løne anbefalte en ung dame ved navn Lilly Winge. Hun har sagt *ja* til å holde foredrag. OK?

Marta Straume er en av mine veiledere fra Pedagogisk Forskningsinstitutt. Hun er også medarbeider til Christian W. Beck. Hun er positiv til å holde foredrag. Det blir om et eller annet pedagogisk – foreldreretten er hennes spesielle plattform. Utgitt bok om dette.

Har diskutert i telefon med Marta Straume om hjelp til å spore opp BDB-folk, el. noen som skriver avhandling om dette i Oslo. Fikk noen råd. Denne uken skal jeg ta en telefonrunde og undersøke nærmere.

Hva med disse to søstrene fra Ørsta. De kjenner vel BDB bra – kanskje en av de, eller begge to, kunne tenke seg å holde hver sitt lille innlegg? Kanskje du kunne kontakte dem?

– Hører gjerne snarest fra deg! Skulle gjerne ha presentert programmet for treffet noe mer ferdig i april-utgaven av Samfunnsliv.

Nærmere i neste nummer.

Hj. h. aa.b. og a.r.

LEDER –

PROTEST OG PARADOKS

James Godbolt, førsteamanuensis ved Høgskolen i Vestfold, tar i en kronikk i Dagbladet 17.mars 2004 (se side 3 i dagens Samfunnsliv) et oppgjør med både høyre- og venstresiden i Vietnam-debatten i Norge på 60- og 70-tallet.

Han sier i sin avslutning følgende:

De som engasjerte seg i Vietnam-saken hadde ingen mulighet til å forestille seg de virkningene som Vietnamkrigen, nesten tretti år etter at krigen tok slutt, skulle få for den norske hverdagen. Ikke minst for det radikale høyre har engasjementet i Vietnam-saken ført til litt av et paradoks. Carl I. Hagen var en av dem som på 70-tallet brukte Stortingets talerstol til å ta til orde for at Norge skulle ta i mot flyktninger fra Vietnam. I dag står han fram som den fremste kritikeren både av norsk asyl- og innvandringspolitikk og av det flerkulturelle samfunnet som Fremskrittspartiets eget engasjement i Vietnam-spørsmålet bidro til å framskynde.

Det er både interessant og avslørende at Hagens omfavning av vietnamesiske flyktninger har endt opp med det mest flyktninge-fiendtlige partiet i norsk politikk anno 2004. Nesten hver dag er det en eller annen representant for Frp som kommer med negative utsagn om flyktninger og asylsøkere i Norge. Gjengangere i denne Frp-sammenheng er Per Sandberg fra Nord-Trøndelag og Jan Arild Ellingsen fra Nordland, begge stortingsrepresentanter som synes å inneha ubegrenset uttalelsesrett om asyl- og flyktningespørsmål.

Per Sandberg ble i 1997 dømt for vold mot en asylsøker i Levanger. Likevel er han innvandringspolitisk talsmann for Frp.

I forbindelse med Madrid-bombene som drepte 200 mennesker, var Ellingsen straks ute med krav om overvåking av alle muslimer, både telefon- og romavlytting, må vite. Her skjæres alle over en kam i kjent Frp-stil. Det er nærmest ikke en dag uten en eller annen Frp-representant som skal uttale seg om flyktninger og asylsøkere.

Nå har Frp fått en konkurrent fra Finnmark. Isak Mathis O. Hætta driver Kautokeino Villmarkssenter. Der bodde jeg en natt i forbindelse med lanseringen av den samiske versjonen av min romanserie SJAMANENS RIKE. I TV-stua om kvelden uttalte han seg meget nedsettende om asylsøkere og kalte dem alle under ett for "svartinger". Jeg ante ikke hvem denne karen var før jeg kom tilbake til Fauske: han er Sametingspolitiker og hetser asylsøkere fra talerstolen der. Nylig hetset han homofile på formannskapsmøte i Kautokeino. Han uttalte bl.a. at han ikke ønsket at homofile skulle få overnatte på Villmarkssentret.

Det er første og siste gang jeg overnatter på Kautokeino Villmarkssenter. Jeg oppfordrer forfatterkolleger og andre til å boikotte Villmarkssentret så lenge Isak Mathis O. Hætta driver det stedet.

Det utrolige med denne historien er at samer har vært utsatt for hetsing gjennom mange årtier. Fornorskning og trakassering har vært norsk offisiell politikk. Nå stiller en same opp som oppfølger av denne norske tradisjonen og hetser folk som er arnerledes.

God bedring til Per Sandberg, Jan Arild Ellingsen og Isak Mathis O. Hætta!

DOJ

 AS

Nåtidens fariseere

Jeg har merket meg at flere ledere både fra Kristelig Folkeparti og kristne organisasjoner har ytret seg gjennom media om at en ikke må blande politikk og religion.

Dette er skremmende, – for personer som opptrer på en slik måte må ha en spaltet personlighet for kristne ledere bør handle etter kristen etikk uansett sak. Det burde være en selvfølge.

Jeg minnes den politiske fangen Arnold Juklerød som tilbrakte mange år av sitt liv på Gaustad sinnssykehus etter at han hadde møtt en slik "spaltet person" i Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. I forannevnte departement la han frem dokumentasjon på "et ras" av en langvarig ulovlig skoleledelse, deriblant grendeskolen på hans hjemsted. Denne Kristelige Folkeparti politikerne likte ikke

sannheten og Arnold Juklerød ble tvangsinnlagt på Gaustad Sinnssykehus. Politikeren ble siden oppsøkt av en av Arnolds støttespillere som bad han innrømme sitt kyniske maktmisbruk, men kristenpolitikerne reagerte med sinne og raseri.

Arnold Juklerød førte sin kamp mot makter og myndigheters løgner, – og vant! Hans våpen var Bibelen. Det var hans urokkelige kristne tro som ledet hans kamp til seier, steg for steg. Han sa ofte at løgner er dømt til å tape. Det er bare spørsmål om tid! Han fikk rett!

Gjennom hans kamp ble mine øyne åpnet. Jeg fikk sammen med ham og mange andre oppleve hvem som har all makt. Disse "spaltete personer" vil jeg hilse med Jesus ord fra Luk. 11 – 39: "Dere fariseere renses utsiden av begeret og fatet, men innvendig er dere fulle av rovlyst og

ondskap."

Jeg har også merket at flere ledere i Kristelig Folkeparti (inkludert statsminister Bondevik) har fått spørsmål angående deres syn på homofili. Men KrF-lederne ønsket ikke å gi noe svar. Jeg så at statsminister Bondevik i en pressekonferanse på TV fikk dette spørsmålet. Han viste tydelig irritasjon og gav beskjed om at dersom spørsmålet ble stilt flere ganger ville han gå fra presse konferansen.

Jeg vil be de tause kristne ledere om å lese Bibelens ord som jeg siterer fra Johannes Åpenbaring 21 – 8: "Men de feige, vantro, avskyelige, morderne, horkarene, trollmennene, avgudsdyrkerne og alle løgnere skal ha sin del i sjøgen som brenner med ild og svovel, som er den annen død."

Velaug Lie, Oslo.

Kristelig Folkeparti

Kristelig Folkeparti er ikke lenger hva det en gang var. Nå er det på tide å skifte navnet, på samme måte som de skal endre "Fader Vår". For ikke å gjøre der så vanskelig for de unge, vil jeg foreslå at man hopper over hva navnet nå burde være, nemlig Mammons Folkeparti, til bare å hete Folkepartiet.

Hadde Moses gått i gatene i dag, hadde han ikke forstått at det er gått ca. 3000 år siden han selv gikk på gatene. Folket er akkurat like opptatt av penger og gull, kanskje enda mer enn på hans levetid.

Når KrF tillater piercing i jenter under myndighets-alderen, er ikke det et bevis på at det er Mammon som hersker?

Dette må det bli en slutt på, dette

er skadelig og vi har lange nok sykehuskøer.

De som gjør denne operasjonen, er de autoriserte? Hvilken bakgrunn og utdanning har de?

Det er sannelig på tide at vi får noen nye ledere, som kan få oss inn på den rette veien. Den veien vi nå følger

ger går dessverre ikke i riktig retning, men den veien "Høna sparker".

Åsgårdstrand, den 18. mars 2004

Erik W. Falck
Medlem av

Vestfold Pensjonistparti

Samfunnsliv
og leserglede

Samfunnsliv skrives på norsk, og har romslighet nok, til å gi rom for skandinaviske brodermål.

Der tenkes nasjonalt så vel som overnasjonalt. Og den koster ikke all verden.

Gaveabonnement på Samfunnsliv, gir dobbelt glede. Giverens glede øker, ved tanken på at mottagerens glede blir vedvarende. Og at den fornyes månedlig – året rundt. – Og på at man derved samtidig påskjøner redaksjonens innsats, så vel som et blad som bidrar til bedre liv og samliv – i et levende samfunn.

S.O.H.

Redaktører 2004

JANUAR: Dag Ove Johansen
FEBRUAR: Astrid Strømme
MARS: Dag Ove Johansen
APRIL: Astrid Strømme
MAI: Dag Ove Johansen

JUNI: Astrid Strømme
AUGUST: Dag Ove Johansen
SEPTEMBER: Astrid Strømme
OKTOBER: Dag Ove Johansen
NOVEMBER: Astrid Strømme
DESEMBER: Dag Ove Johansen

Protest og paradoks

JAMES GODBOLT FØR-STEAMANUENSIS, HØGSKOLEN I VESTFOLD
Onsdag 17. mars 2004

Dagbladet på nett

UNDER VALGKAMPEN i USA har Vietnam-spørsmålet fått fornyet aktualitet. Demokratenes kandidat, senator John Kerry, ble først krigshelt på grunn av sin modige opptreden under kamphandlingene i Vietnam for så seinere, paradoksalt nok, å bli en av frontfigurene i protesten mot krigen. Etter at motstanden mot krigen hadde begynt å dabbe av, dukket det opp en gjeng med nye aktivister, deriblant John Kerry, som faktisk hadde vært soldater i Vietnam. Det kom som et sjokk på de amerikanske makthaverne at krigstjenesten i Vietnam skulle undergrave fedrelandskjærligheten til soldatene. Dette var bare én av de mange uventete vendingene i Vietnamkrigens historie som gjør denne krigen til et så fascinerende forskningsfelt.

Norges forhold til Vietnamkrigen er også en forunderlig historie. Til tross for at Vietnamkrigen var svært perifer i forhold til norske utenrikspolitiske interesser og uendelig langt fra den norske hverdagen, kom Vietnamkrigen til å bli svært sentral i den offentlige samtalen i Norge midt på 60-tallet og framover. Det voldsomme engasjementet i Vietnam-saken er i seg sjøl oppsiktsvekkende. I perioden fra 1964 til 1973 skrev hver av de tre store riksavisene i Oslo om lag 100 lederartikler om ulike aspekter ved Vietnamkrigen. En kan si at det oppsto en egen norsk Vietnamdiskurs der ulike framstillinger av krigen kappet om å få overtaket i samtalen. Det gjaldt å vinne folkeopinionen og oppnå politisk hegemoni i Vietnam-saken.

DET VAR IKKE BARE den politiske og akademiske eliten som deltok i debatten, men også i påfallende grad vanlige folk. Gjennom tusenvis av leserinnlegg kom menigmann til å gi uttrykk for sterke synspunkter på ulike sider av saken, fra amerikanernes bruk av napalm til de norske demonstrasjonstogene. Det gikk nokså heftig for seg i lespaltene, og på et tidspunkt ble debatten så voluminøs og hissig at redaktøren av MOM, leserpaltalen i Arbeiderbladet, måtte erklære time-out i Vietnam-debatten.

Engasjementet viste seg også i de mange protesthandlingene mot krigen som preget det offentlige rom. Vietnam-demonstrasjonene var verken blant de første eller de aller største i etterkrigstida, men på grunn av at Vietnamkrigen drog ut i tid, kom protesten mot Vietnamkrigen, kronologisk sett, til å bli det lengste demonstrasjonstoget i norsk historie. Til å begynne med var det spredte ad hoc-aksjoner eller enkeltpersoners protestuttrykk, som for eksempel Kjartan Slettemarks Vietnam-bilde. Så kom de store massedemonstrasjonene og en fastere organisering av protesten. I Norge fikk vi i løpet av krigen hele fem Vietnam-organisasjoner - en upartisk humanitær hjelpeaksjon, to grupperinger som organiserte protesten mot USA og to motorganisasjoner som støttet Saigon-regjeringa og USA.

Omsider roet gemyttene seg, og høsten 1967 så det ut som om nordmenn var blitt enige om hvordan en skulle forholde seg til Vietnam-spørsmålet. På Arbeiderpartiets landsmøte dette året ble det vedtatt en svært radikal resolusjon som imøtekom venstrefløyens ønske om å støtte frigjøringsbevegelsen i Sør-Vietnam, FNL. Samtidig etret den norske utenriksministeren, John

Lyng (H), FN's talerstol og ba USA om å stanse bombingene av Nord-Vietnam uten betingelser, som et første skritt mot forhandlingsbordet. I motsetning til situasjonen i Sverige og Danmark framsto den norske Vietnam-protesten på dette tidspunktet som relativt samlet, både ideologisk og organisatorisk. Men så raknet enigheten i november 1967, både i bevegelsen og på Stortinget. Protestbevegelsen opplevde en svært smertefull splittelse, og på Løvebakken oppstod det regjeringskrise forårsaket av en ubetydelig uenighet om Vietnam-politikken innad i Per Bortens koalisjonsregjering.

BAKGRUNNEN FOR denne nokså bisarre vendinga i Vietnam-spørsmålet hang sammen med sakens symbolske karakter og bruken av den som politisk kapital, - kapital som kunne omsettes i den hjemlige politiske maktkampen. Det mest kjente tilfellet av dette i samtida var ml-bevegelsens bruk av Vietnam-saken i deres egen partibygging, som kulminerte i stiftelsen av AKP(m-l) i 1973. Under landsmøtet i Den norske solidaritetskomité for Vietnam («Solkom»), som ledet an i Vietnam-protesten, klarte maoistene å velte den gamle ledelsen og ta kontroll over komiteen. I løpet av 60- og 70-åra var det mang en kader som ble sluset inn i ml-bevegelsen gjennom solidaritetsarbeid for Vietnam. Det er i det hele tatt vanskelig å forestille seg framveksten av en revolusjonær ungdomsbevegelse á la den norske ml-bevegelsen uten Vietnamkrigen som mobiliseringssak og Vietnam-protesten som rekrutteringsarena.

Men også de andre partiene på venstresida håvet inn politiske gevinster på en bevisst identifisering med FN's kamp og protesten mot USAs politikk. Finn Gustavsen og

SF var tidlig ute, men Arbeiderpartiet kom med seinere og gikk i bresjen for bistand til gjenreisning av Vietnam etter krigens slutt i 1975. Gjennom sin Vietnam-profil fikk disse partiene styrket sin posisjon vis-à-vis sine politiske rivaler, og for Arbeiderpartiet var det opplagt en måte å vinne ungdommen tilbake til AUF på.

Det mest forbløffende er imidlertid hvordan Vietnam-saken kunne omsettes som politisk kapital også for høgresida i norsk politikk. Etter hvert som problemene tok til å hope seg opp for de nye styresmaktene i Indokina etter krigens slutt, ble venstresidas moralske overlegenhet i Vietnam-saken undergravde. Dødsmerkene i Kambodsja og båtflyktningene fra Vietnam gav høgresida en gyllen anledning til å heve pekefingeren og rope, «Hva var det vi sa?» Som under krigen munnet nordmenns moralske bestyrtelse ikke bare ut i harmdirrende kritikk av regjeringas utenrikspolitikk, i dette tilfellet AP-regjeringas vennligsinnete innstilling overfor de kommunistiske makthaverne i Vietnam, men også i konkrete handlinger. Det ble bla. satt i gang en storstilt innsamlingsaksjon for å utruste et skip som skulle plukke opp flyktninger utenfor kysten av Vietnam. Mange av flyktningene havnet til slutt i Norge og vendte aldri tilbake til Vietnam.

OG HER ER VI ved det største paradokset i historien om Vietnamkrigen og Norge. Visst fikk protesten mot Vietnamkrigen mye å si for det norske samfunnet. Den var en vesentlig årsak til at det fant sted en politisk radikaliseringsprosess av ungdommen og et ungdomsopprør. Protesten bidro utvilsomt til en bevisstgjøring av så å si alle nordmenn, uansett alder, om nord-sør forhold og skyggeside-

ne ved USAs utenrikspolitikk. Den førte også til allmenn aksept for bruk av utenomparlamentariske midler i den politiske kampen, noe oppblomstringa av de folkelige bevegelsene på 70-tallet vitner om.

Men det var høgresidas løsning på problemene i Indokina etter krigen, nemlig å rydde plass i Norge for dem som ønsket å flykte fra Vietnam, som fikk de mest synlige og varige følgene for det norske samfunnet. Etter Frankrike og Sveits var Norge det landet i Europa som tok i mot flest vietnamesiske flyktninger. Vietnameserne utgjør i dag Norges nest største befolkningsgruppe fra den tredje verden. Hvordan ulike etniske grupper skal leve side om side i det nye norske flerkulturelle samfunnet er en av vår tids aller største sosiale utfordringer.

De som engasjerte seg i Vietnam-saken hadde ingen mulighet til å forestille seg de virkningene som Vietnamkrigen, nesten tretti år etter at krigen tok slutt, skulle få for den norske hverdagen. Ikke minst for det radikale høyre har engasjementet i Vietnam-saken ført til litt av et paradoks. Carl I. Hagen var en av dem som på 70-tallet brukte Stortingets talerstol til å ta til orde for at Norge skulle ta i mot flyktninger fra Vietnam. I dag står han fram som den fremste kritikeren både av norsk asyl- og innvandringspolitikk og av det flerkulturelle samfunnet som Fremskrittspartiets eget engasjement i Vietnam-spørsmålet bidro til å framskynde.

En lengre versjon av artikkelen står på trykk i Nytt Norsk Tidsskrift 1/2004

Jesus - - -

skjell på folk, er det forskjell på jøde og palestiner? Er en jøde mer verdt enn en palestiner/araber?

Jesus uttalte i sterke ordelag at det ikke skulle være noen forskjell på folk. Alle er likeverdige, både kvinne og mann, jøde og palestiner.

Denne kollektive avstraffelsen av palestinerne er det ingen av Israels venner på Stortinget som nevner med ett eneste ord. De hevder at Israel har rett til å forsvare seg. Jan Simonsen sendte nylig gratulasjonstelegram til Sharon for drapet på sjeik Ahmed Yassin. Fremskrittspartiet med Morten Høglund i spissen, går rundt med sine Israel-briller og ser ingen andre mennesker i Midtøsten som er av verdi enn jødene. Kåre Kristiansen, som henger som en syvende far øverst på veggen i det israelske hus, har ingen nåde overfor palestinerne, fordi jødene er Guds utvalgte folk og dermed kan de få gjøre hva de vil - for de har rettighetene direkte fra Gud eller Jahve.

Men har Israel rett til kollektiv avstraffelse av en hel okkupert befolk-

ning som har levd under ydmykende forhold gjennom generasjoner?

Nå er det slik at jødiske skriftlærde og presteskaper sammen med romerske myndigheter fikk Jesus korsfestet på bestialsk vis. Jesus ble farlig for makthaverne og presteskaper. Han stilte spørsmålsteget ved de gamle lovene. Hvorfor skulle f.eks. sabbaten holdes hellig? Var ikke sabbaten til for menneskenes skyld? Derfor tillot han seg sammen med disiplene å høste korn på den hellige sabbaten.

Anno 2004 har ikke det israelske samfunnet kommet særlig lenger m.h.t. sabbaten. For israelerne er det slik at menneskene er til for sabbatens skyld og må dermed styres av det og andre religiøse tradisjoner.

Jødene avviste Jesus som den Messias som skulle komme. De ventet fremdeles på den nye Messias, som skal komme for å befri dem fra verdens ondskap og har overhodet ikke tatt noen som helst lærdom av Jesu lære.

I likhet med den kristne verden, som fremdeles utfører nattverden med å ete Jesu legeme og drikke

hans blod mens de betrakter den korsfestede Jesus på altertavlen, korsfester jødedommen Jesus daglig med sin religiøse fanatisme. I samme åndedrag kan en si at islam, som med stort alvor nevner Jesus som en av profetene i Koranen, også er med på denne korsfestelsen av Jesus fordi de, i likhet med jødedommen og kristendommen, ikke innser at det finnes ingen annen vei mot et verdig liv for menneskeheten enn tjenerprinsippets vei, kjærlighetens vei og tilgivelsens vei.

I de tre store religioners navn har voldens vei blitt den retningsgivende. Og dermed må vi høste det vi har sådd.

Apropos korsfestelsen av Jesus: det er et paradoks at kristendommens viktigste symbol er korset, en av historiens mest grusomme henrettelsesredskaper. Dette har mennesker til og med hengende som et smykke rundt halsen.

Kors - -

- Vi kom for sent!
Han vendte hodet mot meg.
- Er dere utsendingene?
- Ja, mester!
- Velsignet være dere blant Guds barn, sa han.
- Mester, hva skal vi si?
- Si at jeg har overgitt meg til dette folkets Gud for at all deres skyldfølelse skal overlates meg slik at de kan fødes på nytt i ånd og sannhet!
Vi så på hverandre og forsto. Denne verdens Gud var egentlig manddraperen fra tidenes morgen. Nå korsfestet de igjen sannheten om seg selv og ga morderen fri.
Vi betraktet mannen på korset lenge, og vi så hans lidelse, og vi betraktet menneskene og vi så hatet i øynene deres. De hadde sannelig mørkets ånd i seg. De hadde dømt menneskehetens sanne representant til døden som en kriminell!

Og vi sto der til den niende timen, og han ba om noe å drikke. Blikket hans var sløret, men han hadde øynene festet til mørket foran seg, og han anstrengte seg for å presse for-

klarelsens lys gjennom mørket og jage det bort. Men mørket tok ikke imot lyset.

- Hvis lyset i dere er mørke, hvor stort blir da ikke mørket! sa han og utåndet.

Vi forlot henrettelsesplassen. Korset tegnet en svart skygge over folkemengden.

Romskipet skjøt ut av den blå klodens atmosfære og styrtet seg ut i det evige mørke.

Vi ventet der ute i over 2000 år. Så vendte vi tilbake til det hellige land. Vi nådde Hodeskallen om ettermiddagen og fant den slik vi hadde forlatt den. Mørket lå fremdeles tungt og knugende over menneskesinnet.

Verdens lys var fremdeles naglet til korset.

Riker og symboler i endetiden

Av lege Nils Røhnebak

Det er i dag flere som ser de nye pass, de såkalte biometriske, som endetidstegn. Dette er det universelle identifikasjonsmerket vi har lest om i Johs. Åpenbaring, sier kjente forkynnere.

At Antikrist eller «dyret» kan bruke slik moderne teknikk for registrering, detaljstyring og maktutøvelse er nok riktig, men hvis vi også her blir for opphengt i teknologi, og ikke ser dypere inn i det gamle spørsmål om dyrets vesen og merke, blir meningen og perspektivet borte! Vi kan heller ikke overse dyrets tall, for det er åpenbart ment å bidra til forståelse av hva det dreier seg om.

Antikrists «merking» går nok langt dypere enn som så, dypere enn inn i hud og underhud! Den er noe langt mer og noe annet enn fysisk merking! Hovedsaken er inngrepet i vår ånd og vårt livssyn, og dermed våre gjerninger, – i overført betydning: på «vår panne eller h. hånd», slik det beskrives i billedspråket i Johs. Åp.

Bibelen og livet gir oss svar og lys. Og la oss kort se på noe av det Bibelen sier om disse ting, og som det er grunn til å tenke over før vi går til Johs. Åp.

Riket, makten og æren er hva det dreier seg om. Og her, i det store oppgjøret på riksplanet, benytter nok den gamle drage – som står bak det hele – fristeren fra ørkenen, seg av de samme avgjørende fristelser og løgner som han forsøkte seg med overfor Jesus, like før han begynte sin gjerning. Frelseren seiret i alle disse tre hovedfristelser ved å vise til at «det står skrevet». Han svarte med Sannheten, Guds Ord.

Men Antikrist, eller dyret, har åpenbart falt fullstendig for disse fristelser, som altså dreier seg om:

Makten: Bruke sin store, gudegitte skapermakt til å skape en falsk «virkelighet», uten rot i det av Gud skapte, uten hensyn til Hans overordnede plan med menneskene og livet, forsøke å leve av «brødet», de innbildte verdier og materien alene! Skape en tilværelse der en ikke lever av «hvert ord som går ut av Guds munn», av Ånd og Sannhet.

Æren: Se våre verk! Vi skaper det helt store. Og vi tar sjansen på å stå som midtpunkt på tempeltiden og motta folkets tilbedelse og hyldest. Innbilde seg selv og andre at en har fullt herredømme!

Riket: Overta det hele, alle verdens riker og deres herlighet. Uten tanke på Ham som har skapt det hele, menneskene innbefattet! Koste hva det koste vil, om en så må falle på kne og tilbe og tjene selve løgnen, og løgnen om livet»

I dyret har en «glemt» at Ditt er Riket, Makten og Æren, – Gud er avsatt som Konge!

To slags riker. Like etter at Jesus hadde seiret i disse fristelser begynte han sin gjerning med å holde sin største tale, Bergprekenen, der han underviser oss i detalj om riket og det store oppgjøret det dreier seg om, som vi er midt oppe i, og som avsløres mer og mer når vi går mot

historiens klimaks. Han viser oss her den ånd og de gjerninger, det livssyn og de verdier som livet og riket alene kan bygges på, om det skal leve og utfolde seg overensstemmende med Guds store skapertanke – skapelsen av mennesket i sitt bilde, som åndsvesen!

Bare slik vil det hvile på sikker fjellgrunn og bli stående. Uten dette grunnlag, løsrevet fra den skapte virkelighet og Guds plan, vil alt til slutt rase sammen, det er bygget på sandgrunn.

Det tales i dag med store ord om paradigmeskifte, det letes etter «store ideer» og stor nyskaping. Men det var her, på bergskråningen for to tusen år siden, at grunnlaget ble lagt for det virkelig store og vesentlige skifte i hele vår historie» «Her blir det verdifulle verdiløst, og det verdiløse blir verdifullt», slik også Bergstadens dikter sa det. Her ble det åpenbart at et nytt rike, Guds Rike, er kommet nær! Og det var med dette gledesbudskap, evangelium, disiplene fikk beskjed om å gå ut. Ja, dette evangelium om Riket skulle forkynnes for alle folkeslag, og så skulle enden komme.

Jesu store tale munnet ut i denne avgjørende befaling. «Søk da først Guds Rike og Hans rettferdighet, så skal dere få alt dette i tillegg!» Når det primære, det for alt grunnleggende, søkes først og er i orden, vil alt dette andre komme i tillegg og bli til velsignelse, – i den helhet som hviler på klippen!

«Alt dette i tillegg!» Det er viktige ord å merke seg! Like forut hadde Frelseren talt om det daglige brød, om mat, drikke, klær etc. som han sa at vår Far vet at vi trenger. Han sa samtidig at alt slikt søker hedningene etter, uten å regne med Gud. I hedenskapet søkes ikke Guds Rike, der er det som skulle komme i tillegg det primære, hovedsaken, – og alt.

Det er mot ovenstående bakgrunn vi så kan se nærmere på noe av det som ble åpenbart i bilder og symboler for Johannes. Her ser Johannes dyret eller dyrene som kommer opp fra havet og jorden, – nedenfra. Og dyret ligner nok mer på et rike enn på en enkelt person. Ordet Antikrist er da heller ikke brukt i det hele tatt i Johs. Åp, men Antikristens ånd gjennomsyrrer det hele. Dyret er et uhyre med mange hoder, horn og kroner, og det har likhetstrekk både med leopard, bjørn og løve. Det vil si at det er meget sammensatt, og har nok elementer i seg fra forskjellige riker gjennom tidene. Et av hodene var såret like til døden, men såret ble leget. «Og all jorden undret seg og fulgte etter dyret».

Det står at det var dragen som gav dyret sin kraft og sin trone og stor makt. Her minnes vi hva vi foran har sett på angående de store fristelser. Her har fristeren sriret i alt, har maktet å forføre «all jorden». Alt blir forsøkt overtatt, riket, makten og æren. Gud blir bespottet på alle måter, dyret taler store ord, «det åpner sin munn til spott mot Gud, – til å spotte hans navn og bolig og dem som bor i himmelen».

I det hele er oppgjøret i endetiden en kamp mellom to slags riker:

Guds Rike og et rike som er anti Guds Rike. Og på samme måte som Guds Rike er «usynlig» inne i oss er også dyrets rike ikke bare noe i det ytre, men en åndsmakt og et livssyn, løgnen om livet, som skaper en falsk «virkelighet». Det står at det ble skapt et bilde av dyret, et bilde som fikk livsånd og til og med kunne tale. Det ble altså oppfattet som selve den levende virkelighet, som alle måtte tilbe, – om de ville leve!

Det skjer en enorm tilbedelse av dyret, som har slik skapermakt og utretter så store ting. «Hvem er lik dyret, og hvem kan stride mot det?» Menneskene over hele jorden forføres pga de tegn som blir gjort.

Det dreier seg ikke minst om «brødet alene». Om å kjøpe og selge, slik Jesus også sa det om de siste tider. «Slik som det var i Lots dager: de åt og drakk, de kjøpte og solgte, plantet og bygde.»

Det dreier seg om en storstilt handel. I Johs. Åp. 18 er noe av varesortimentet oppført. Kjøpmennenes skipslaster inneholdt: «gull og sølv og edelstener og perler, fint lin og purpur og silke og skarlagens, all slags velluktende tre og all slags kar av elfenben og all slags kar av kostelig tre og av kobber og jern og marmor, og kanel og salveolje og røkelse og myrra og virak, og vin og olje, fint mel og hvete, storfe og sauer, hester og votner, trelles og menneskesjeler!»

Men alt dette, «alt det glimrende og fete, den frukt som din sjel hadde lyst til», forsvant til slutt. «Og kjøpmennene på jorden skal gråte og sørge over henne, fordi ingen mer kjøper deres skipslaster». Men så lenge det varer, dreier det seg her om en økonomisk stormakt med verdensherredømme, som fanger og som utestenger! Det som så ut til å være så uskyldig, – for mat og drikke må vi jo ha, kan ende i en kollektiv «demonisering» og helvete på jord, når det hele blir løsrevet fra livets mål og mening. Når det ikke lenger bare dreier seg om mat, men om allslags materie, markeder, ressurser, landområder, og er styrt av den antikristne ånd. Ja, da kan det til og med dreie seg om patent på liv, og kjøp og salg av «menneskesjeler»! Alt og alle blir berørt og preget av denne makt. Står en utenfor, kan en verken kjøpe eller selge.

Og her kommer vi til det ikke uvesentlige spørsmål om dyrets tall. Det står at «ingen får kjøpe eller selge uten den som har merket: dyrets navn eller tallet for dets navn. Heri består visdommen. Den som har forstand, la ham regne ut dyrets tall! For det er et menneskes tall. Og dets tall er sekshundre og sekstiseks.»

Gjennom to tusen år har det vært grunnet på denne gåten, og de har vært gjort en rekke forsøk på å tilpasse tallverdien i navnene på mange tyranner, diktatorer, kirkefyrster etc. Det har vært ført intense debatter der lærde folk fra kirkehistorien har deltatt, men noe meningsfylt resultat er en ikke kommet frem til. Og mange har gitt opp å finne en løsning.

Det som etter min mening har ført de lærde på feil spor, er at de har sett på dyret som en bestemt person,

samtidig som de har misforstått dette at det står at det er et menneskes tall. Dessuten må perspektivet ha vært for snevert, og en har glemt at skrift forklarer skrift, og glemt det forbillidlige i Israels gamle historie.

For det er jo riktig at det er et menneskes tall. Men dette menneske er ikke Antikrist! Dette menneskes liv har likevel noe helt avgjørende å fortelle oss angående dette aktuelle symbol, og hva det står for!

Det dreier seg om et ungt menneske som sto foran en meget stor oppgave: Å skulle styre et tallrikt folk. Og da sto han også foran det nevnte avgjørende spørsmål: Hva skulle han be om og søke først? Han valgte det rette, og det behaget Herren, som da sa han i tillegg skulle få også det han ikke hadde bedt om eller satte først. Hans navn var altså Salomo. Og symbolet for det tillegget han fikk var det legendariske tallet. Sekshundre og sekstiseks, rekordtallet på hans gullvekt!

Det har forundret meg at ingen teologer, skriftlærde eller andre – så vidt meg bekjent – har sett dette. Det er jo, som foran sagt, nettopp det vi skulle fått i tillegg som oppmerksomhet, driftsliv, ånd og gjerning er rettet mot i dyret, det er blitt selve livet, målet og «virkeligheten»! Gir ikke symbolet, tallet sekshundre og sekstiseks, derfor full mening når vi ser og «regner ut» hovedsummen for dyrets mangfoldige vesen?

Hos Salomo var det kun et tillegg, hos dyret er det det som preger – merker – alt og alle!

Til slutt skal her bare nevnes at symbolet Babylon, hvis tolkning også har skapt strid og gjensidige beskyldninger bl.a. mellom den katolske og protestantiske kirke, dette symbol står åpenbart for det falne og formørkede åndsliv og dets ledelse og høye beskytter, hvor den, eller symbolsk sagt: hun, måtte befinne seg.

Den overordnede og overpolitiske instans, som skulle være verdens

lys og «ha kongedømme over kongene på jorden», sviktet og falt, og ble en skjøge som kongene på jorden drev hor med. En utsmykket skjøge som opphøyet seg selv og i sitt hjerte sa: «Jeg sitter som dronning og er ikke enke, og sorg skal jeg aldri se», – men hvor samliv og samfunn med Kongenes Konge for lengst er forbi.

Og det var dette som ga dragen fritt spillerom. Det var det åndelige frafall, og svik mot Frelseren og Hans altomfattende evangelium om Riket – det eneste sanne og hele alternativ til dyrets rike, – det var det som muliggjorde dyrets makt på jorden!

Men til slutt står det om seieren: At Guds Ord, Åndens skarpe sverd, skal slå hedningefolkene! Det blir åpenbart, og lysende klart, at det primære i livet ikke er materien, men Ånden! I Guds Ånd er Allmakten og Kraften, og hele det avgjørende livsgrunnlag for individ og folk: Kjærligheten, Sannheten, Rettferdigheten, Freden, Friheten, Tilgivelsen, Trofastheten etc.

Den lange, tunge kamp, med så mye lidelse og nød, så mye motstand, og feil oppfatning av målet, hamartia, den ender med seier for Livet og Skaperen! For Guds høyeste og helligste siktemål: Skapelsen av, og frelsen for, mennesket!

Mennesket – ikke kun som et homo consumens, forbrukerveresen, som ales opp og fores, ja, nettopp: i dyrets rike, men: Mennesket som åndsvesen, skapt i Guds bilde, og frelst ved Bergprekenens og Korsets Kristus!

Og jubelropet blir «som lyd av en stor skare, og som lyd av mange vann, og som lyd av sterke torden-dronn, som sa: Halleluja! For Gud Herren, Den Allmektige regjerer som Konge!» Lammet og Kongen, Kristus og Hans Rike, Guds Rike, har seiret! ... for Riket er Ditt, Makten og Æren, her og nå, – og i evighet!

USAS FRYKT

I en spørreundersøkelse på nettsiden til CNN forleden, svarer 55 % at de frykter økede bensinpriser mer enn terror.

For å sette det hele i perspektiv så betaler amerikanerne pr. dato omkring kr. 3,10 pr. liter bensin...

DOJ

ISRAELSK E STYRKER SKYTER PÅ NORDMENN

Det var en gruppe fra Hamar som kjørte i en bil med FNs symboler og flagg som ble beskutt av israelske soldater forleden. Gruppen var på besøk i byen Khan Younis på Gazastripen, som er Hamars vennskapsby. Hva sier syvende far i Israels Hus, Kåre Kristiansen, til det?

DOJ

VG SOM MOBBE-AVIS

VG ser ikke ut til å bry seg om kritikken overfor hetsingen av folk på avisens nettsider.

Nå har papirutgaven kastet seg på samme bølgen: bunn og topp når det gjelder skoler og karakterer.

Sulitjelma skole ble lansert som bunn i VGs utgave forleden.

Det avisen ikke sier noe som helst om er at avgangsklassen i fjor var på 7 elever. Det er meningsløst å regne ut gjennomsnittskarakter på et så lite antall elever.

DOJ

Mel Gibsons film om Jesu siste timer sprer fanatisme og antisemittisme til religiøst søkende mennesker

Religiøs terror

ØYVIND FOSS

DR. THEOL., HØGSKOLEN I STAVANGER
Mandag 29. mars 2004
Dagbladet på nett

«THE PASSION OF THE CHRIST» er ment å spre det kristne budskap, men kan til slutt ende med å forkvakle budskapet til ren fanatisme og psykisk terror mot religiøst søkende mennesker. Det virker også paradoksalt at et budskap som i sin opprinnelse primært henvender seg til svake og utstøtte, må ha en aldersgrense fra 15 til 18 år for at samme budskap skal tåles. Man skal både være sterk og tøff for å utholde den blodige og voldelige fremstilling av lidelseshistorien, som biskop Stålsett med rette har kalt grusom og heller anbefaler originalen, som vel i seg selv kan være sterk nok, og neppe bør anbefales i søndagsskole eller våre barnehager.

Jeg vil peke på to teologiske overgrep i filmen, som religiøst sett er en katastrofe: det sosiale og etiske budskap som Jesus representerer i en både almen og universell sammenheng, er satt fullstendig ut av fokus. Den likestilling mellom kvinner og menn som han stod for, omsorgen for de svake - fra barn til utstøtte og hjelpeløse, og som tross alt også peker hen på et menneske som døde for en stor sak, kan vel neppe noen tenke på etter å ha sett filmen. At en traumatisk og pervertert fremstilling av lidelseshistorien av denne art, skulle passe best for «indremisjonskristne» som noen har antydnet, tviler jeg som sørlending sterkt på. Så blodtørstige er man det tross alt ikke på våre bedehus.

Det andre overgrep som filmen gjør, er den dårlig skjulte antisemitiske tendens.

I EN FILM som er så ideologisk fastlåst i religiøs fundamentalistisk propaganda, med alle tenkelige voldelige virkemidler, vil et publikum som ikke har lest originalen, neppe kunne skille mellom jødiske ledere og det jødiske folk. Jødene får hos Gibson sammen med romerne skylden for korsfestelsen, et inntrykk som med stor kyndighet og kynisme er blitt utnyttet i kirkehistorien overfor jødene, med bakgrunn nettopp i påskedramaet. For dramaet var ingen verdensbegivenhet i det romerske imperiet, men en henrettelse blant mange andre slaver og person fra lavere klasser. Professor Halvor Moxnes påpeker dette, og poengterer (blant annet i denne avis 25.mars) at de evangeliske beretningene har til hensikt å legge skylden for Jesu død på det jødiske miljøet og frita romer-

Stoecker, i det 19. århundre og frem til 1910 ble regnet som den ledende tyske antisemitt. I 1933, etter at Hitler var kommet til makten, ble Stoecker av den samme misjon tillagt æren som «en profet for det tredje riket».

DET KAN IKKE sies å gå en linje fra Luther til Auschwitz, men det er ikke mulig å forbigå de kristne kirkers medansvar for den antisemittisme som bredte seg i Europa på midten av det 19. århundre og slo ut i full lue i det 20. år-

hundre med sentrum i Tyskland, Frankrike og det østlige Europa og Russland. I den vulgære protestantiske vekkelserforkynnelse ble jødene fremstilt som skyldige i henrettelsen av Jesus, og at deres lidelser under forfølgelser og pogromer var en straff for at de skulle vende om til Kristus og bli frelst. Også i den høykirkelige mystikk med henspeiling på offertanken og Jesus som Guds lidende tjener, gikk jødene ledere inn som syndebukker, uten at folket som helhet ble satt ut av betraktning. Nazipropagandaen utnyttet dette ekstremt genialt, uten at kirkene distanserte seg klart og utvetydighet mot den rasistiske menneskeforakt ved å gå til forsvar for jødene. Jødene ble stående alene, som så ofte tidligere i historien. I Tyskland, Ungarn og Polen førte kirkens svikt like inn i Holocaust. Hadde en samlet og sterk kristenhet reist seg i protest, fra Rom til Wittenberg, og fra Budapest til Wien, fra London og Paris til de nordiske land, hadde mordet på jødene vært umulig. Aldri har kristenheten vist seg så svak og så ussel som under dette folkemord.

DE VOLDELIGE OG EKSTREME fremstillingene av et menneskes offer og lidelser under tortur i «The Passion of the Christ» vil muligens gå i glemmeboken, og ikke bidra til nye folkemord. Men filmen har satt et grelt søkelys på noe som ikke bør glemmes: jødene - og hva de har måttet lide og ofre på grunn av hvordan kristne har utnyttet Kristuspassjonen i et etnisk og antijudaistisk perspektiv. Ikke underlig at den jødiske rabbiner Abraham Heschel uttaler at kristen jødemisjon etter Auschwitz, er umulig, og tilføyer: «I had rather entered Auschwitz than be an object of conversion».

Okkupasjonsstyrken i Irak

Spanias kontingent i den USA-ledete okkupasjonsstyrken i Irak er den sjetteste største og holder til i den shia-muslimske regionen sør for Bagdad.

Hvis den påtroppende statsministeren i Spania, Jose Luis Rodriguez Zapatero, gjør alvor av sine trusler om å trekke sine soldater ut av Irak, vil det skape et stort hull i koalisasjonen maktposisjon.

Spanske styrker har mistet 11 mann, inkludert sju etterretningsagenter som falt i bakhold i november.

Dette er listen over utenlandske styrker som okkuperer Irak:

1. USA: 130,000
2. Storbritannia: 9,000
3. Italia: 3,000
4. Polen: 2,460
5. Ukraina: 1,600
6. Spania: 1,300
7. Nederland: 1,100
8. Australia: 800
9. Romania: 700
10. Bulgaria: 480
11. Thailand: 440
12. Danmark: 420
13. Honduras: 368
14. El Salvador: 361
15. Dominikanske republikk: 302
16. Ungarn: 300
17. Japan: 240 (rising to 550 by the end of March)
18. Norge: 179
19. Mongolia: 160
20. Azerbaijan: 150
21. Portugal: 128
22. Latvia: 120
23. Litauen: 118
24. Nicaragua: 113
25. Slovakia: 102
26. Tsjekkia: 80
27. Filippinene: 80
28. Albania: 70
29. Georgia: 70
30. New Zealand: 61
31. Moldova: 50
32. Estland: 31
33. Makedonia: 37
34. Kazakhstan: 25

OVERVÅKING

- Alle muslimer i Norge må overvåkes. Det sier Fremskrittspartiets justispolitiske talsmann Jan Arild Ellingsen.

Så vidt jeg vet er det MC-folk som sist sprengte en bombe og drept sivile i Norge.

Når skal Ellingsen uttale seg om den siden av saken?

DOJ

ISRAELS OKKUPASJON MÅ TA EN SLUTT

Kåre Willoch er den eneste klartenkende politiker i Israel-debatten. Han påpeker at man aldri får slutt på terroren før okkupasjonen av palestinske områder blir avviklet. Frp's Morten Høglund er paritets utenrikspolitiske talsmann og avslører grunnleggende utvitenhet om årsaker og virkninger i Midtøsten. Han har ikke oppfattet at den siste store Intifadaen startet etter at Ariel Sharon gjorde sin provokative visitt på Tempelhøyden, midt i Islams hus. Sharons agenda har lenge vært klar. Helt siden massakren i Sabra og Shatilla har statsterroreren fra hans regjering side vist at han ikke ønsker dialog men fullstendig utmatting og utrensning av det palestinske folk.

Det er sannelig et paradoks at Sharon, i sin iver etter å skape trygghet for Israel, øker terrorfaren enda mer med å likvidere Ahmed Yassin. Statsterroristen har jagerfly og kamphelikoptere som sitt sverd. Palestinerne har stein og selvmordsbombere.

Etter drapet på Yassin står enda flere selvmordsbombere foran Israels porter.

DOJ

Spørsmål til George Soros

(utdrag fra Time Magazine, 1. mars 2004)

Den ungraskfødte milliardæren har brukt 4 milliarder dollar på alt fra sykdomsbekjempelse til demokratiutvikling, men hans siste lidenskap er politikk - og han har lovet å bruke minst 15 millioner dollar på at president Bush ikke skal bli gjenvalgt. Han radbrekker dessuten Bushs utenrikspolitikk i en ny bok, *The Bubble of American Supremacy*, og han reiser rundt på amerikanske universiteter for å spre sitt budskap.

Intervjuet er ved TIME's Karen Tumulty
Hvorfor menger en multimilliardær seg med universitetsstudenter?

I min bok skriver jeg om hvorfor det ikke er nok å motarbeide Bush-administrasjonens politikk, men vi må også endre USAs rolle i verden. Det dreier seg om studentenes egen fremtid, slik at jeg er nødt til å diskutere dette med dem.

Hater du George Bush?

Nei, men jeg mener han har trukket landet og hele verden inn i en meget farlig retning. Og han ble valgt som president på grunnlag av en meget ydmyk utenrikspolitikk, og siden 11. september har vi forsøkt å tvinge vår vilje på resten av verden. Jeg synes det er meget viktig å motarbeide politikken hans.

Enkelte kritikere har kalt deg ekstremist og venstresradikal uten bakkekontakt. Hva sier du til det?

Jeg har gjennom de siste 15 årene vært talsmann rundt omkring i verden for verdiene i et åpent samfunn. Det er de som kaller meg ekstremist som er de virkelige ekstremistene, og som jeg vil advare folk om å stemme for denne gangen.

Du har sammenliknet George Bush's politikk med det du erfarte under nazi-okkupasjonen og det totalitære Sovjet-regimet. Det er harde ord. Hva mente du med det?

Jeg kalte ikke Bush en nazist, og jeg vil ikke kalle ham nazist heller, fordi jeg vet forskjellen mellom et åpent samfunn og et totalitært regime. Men når Bush sier at de som ikke støtter ham, støtter terroristene, minner de meg om Nazi-Tyskland og kommunist-regimet i Sovjet. Bush-administrasjonen har klart å brennemerke de som er i mot hans politikk som ikke-patrioter, og det setter selve grunnlaget for et åpent samfunn i fare.

Hvor mye mer av dine penger er du villig til å bruke på å hindre at Bush blir gjenvalgt?

Så lite som mulig. Men det er en uhyggelig stor forskjell på den summen som blir brukt på Bush-administrasjonens sannhetsmaskin og det som kritikerne rår over. Jeg føler derfor det er nødvendig å sikre at demokratens stemmer når frem i valgkampen.

Vedr spørsmålet om urbefolkning og samer

Jeg har på avstand fulgt debatten som ble startet av Karsten Adriansens (KA) refuserte avhandling. KA ble kraftig kritisert og avhandlingen kalt et falsum. Jeg har lest avhandlingen og synes at dette er å skyte langt over målet. At KAs avhandling har brister behøver man ikke å være arkeolog for å se. Imidlertid er boken er på 300 sider og inneholder mange referanser til tilsynelatende pålitelige kilder og fortjener en seriøs behandling.

At KA er ute etter å dokumentere at samene ikke er Finnmarks urbefolkning sier han helt åpent i boken. I dette ligger naturligvis en potensiell meget betydelig svakhet i vitenskaplig forstand. Men la KA ligge ^ det er andre debattdeleger som er mer interessante.

To ting slår en når en ser angrepene på KA:

Det første er at det kun er de svake punkter i KAs bok som diskuteres. Dette tyder ikke på at angriperne i sin politisk korrekte iver er spesielt

meget bedre enn KA i vitenskaplig mening. Man hopper ganske enkelt over 80-90% av boken. En bred, saklig gjennomgang av de mange argumenter som KA fører i markens saknes fullstendig i hylekoret.

Det andre som slår en er skjellsordene: Forfalskning, falsum, ,forsker, i anførselstegn osv. forekommer i fleng. Det mer enn antydes at KA forfalsker sine kilder. Jeg tror personlig ikke at de feil som forekommer er bevisst forfalskning etter å ha lest både boken og kritikken. En helt annen sak er at KAs forutinntatte standpunkt kan ha medført at kildevalget er skjævt osv ^ men dette er langt mer vanlig i vitenskaplige avhandlinger enn vi ofte vill innrømme. Der er KA i sannelig godt selskap!

Det mest skremmende er at flere akademikere så raskt avskiver alle KAs argumenter uten en gang å nevne dem (og langt mindre argumentere

mot dem). En gikk i sin iver så langt at han sa at det var ,en farlig bok, som kunne stille til vanskeligheter! Med andre ord: denne bok er ikke politisk korrekt og KA materiale bør derfor forties. Det er meget skremmende at en akademiker ved et universitet kan si noe slikt. Hva slags demokratiske verdier ligger i dette utsagn? Hva slags oppkok av forutfattede meninger er han selv serverer i sine skrifter? Han ser åpenbart ,splinten i sin broders øye, men ikke bjelken i sitt eget,.

I virkeligheten er det ikke klarlagt om samene er Finnmarks ,urbefolkning,. Til det kreves en betydelig forskningsinnsats der målet er å finne sannheten og ikke å bevise sin egen standpunkt ^ enten man nå tilhører den ene eller den andre leir. Og sannheten er ikke nødvendigvis politisk korrekt.

Med vennlig hilsen
Knut Witberg

Fredens rike

Av Armand Edgar Nyhus

Eit høgare mål skal verda nå – mørke skal bli til lys
Oppklarings tid er inne – kristus skal bli til liv –

Så vekker vi folket frå årtusens dvale vakne opp søster – bror
Sannhetsånda lyser over vår jord –

Mennesket skal søke lovene
i dei skaparen sjå – finne den i sitt hjarte
kva kan eg gjera for deg – Det er den Gud-skapte lov i ein sum –

Så bringer vi lys til vår neste tanken skal utvikle seg – Kristus skal ned av korset i hjarta skal han med

Vi bringer fred til verda våpna skal smiast om til ein plog
og freden skal bu i menneske-sinnet så odler vi vår jord –

Vi rekker våre hender ut til folk i andre land gir lys på vegen og knyter kjærleiks band og skaper fredens rike.

En mur som våpen

Dagblader på nett

NOAM CHOMSKY, PROFESSOR I LINGVISTIKK VED MASSACHUSETTS INSTITUTE OF TECHNOLOGY

Søndag 29. februar 2004

NÅR EN STAT

foretar seg noe kontroversielt, henviser den til sikkerhetshensyn, så å si som en refleks. Ofte er det et påskudd for noe annet, og grundige undersøkelser er alltid på sin plass. Et godt eksempel er Israels såkalte sikkerhetsgjerd, som nettopp ble gjenstand for høringer ved den internasjonale domstolen i Haag.

Få ville stille spørsmål ved Israels rett til å beskytte sine borgere mot terroristangrep, eller for den saks skyld til å bygge en sikkerhetsmur, dersom det var en egnet måte å oppnå det på. Det er også klart hvor man ville ha oppført en slik mur dersom hovedmålet var sikkerhet: inne i Israel, innenfor de internasjonalt anerkjente grensene som ble etablert etter krigen i 1948-49. Da kunne mu-

ren vært akkurat så truende som myndighetene måtte ønske: med militære patruljer på begge sider, grundig minelagt, ugjennomtrengelig. En slik mur ville gitt maksimal sikkerhet, og den ville ikke ført til noen internasjonale protester eller brudd på folkeretten.

DETTE BEGRIPER

de fleste. Selv om Storbritannia støtter USAs motstand mot Haag-høringene, har landets utenriksminister, Jack Straw, skrevet at muren er «ulovlig». En annen representant for Utenriksdepartementet som inspirerte «sikkerhetsgjerdet», har uttalt at det burde ha ligget på Israels anerkjente grense eller «faktisk på den israelske siden av grensen». Også en britisk parlamentsoppnevnt undersøkelseskomisjon har forlangt at muren skal bygges på israelsk jord. Den fordømmer barrieren som en del av en «bevisst» israelsk «strategi for å kue befolkningen».

Det denne muren i realiteten tjener til, er å ta palestinske landområder. Den er også - slik den israelske sosiologen Baruch Kimmerling beskriver Israels «politid»-krig mot palestinerne - med på å omgjøre palestinske områder til fangehull som får Sør-Afrikas bantustaner til å

fremstå som de rene symboler på frihet, suverenitet og selvvråderett.

Allerede før arbeidet med muren hadde kommet i gang, anslo FN at israelske barrierer, infrastrukturprosjekter og bosetninger hadde skapt 50 avsondrede palestinske lommer på Vestbredden. Da planene for muren ble kjent, anslo Verdensbanken at den kunne komme til å isolere 250 000 til 300 000 palestinere, over ti prosent av befolkningen, og at den i praksis ville komme til å annektere opptil ti prosent av landområdene på Vestbredden. Og da Ariel Sharons regjering endelig offentliggjorde sitt kartforslag, ble det klart at muren ville dele Vestbredden i 16 isolerte enklaver, og at de bare omfattet 42 prosent av de landområdene som Sharon tidligere hadde åpnet for å avstå til en palestinsk stat.

MUREN HAR ALLEREDE

krevd noe av den mest fruktbare jorden på Vestbredden. Viktigere er det at den utvider Israels kontroll over kritiske vannressurser, som Israel og de israelske nybyggerne kan skalte og valte med som de vil, mens den opprinnelige lokalbefolkningen ofte mangler drikkevann.

Palestinerne i stripen mellom muren og Israels anerkjente grenser får

lov til å søke om tillatelse til å få bli boende i sine egne hjem; israelittene har automatisk rett til å bruke disse landområdene. «Ved å skjule seg bak sikkerhetshensyn og de militære ordrenes tilsynelatende nøytrale byråkratiske språk åpner man portene for utvisninger», skriver den israelske journalisten Amira Hass i avisa Ha'aretz. «Dråpe for dråpe, usett, ikke så mange at det vil vekke internasjonal oppsikt eller virke sjokkerende på opinionen.» Det samme gjelder de regulære drapene, terroren, den daglige brutaliteten og ydmykelsene som har preget de siste 35 årene med hardt okkupasjonsstyre, mens jord og ressurser er blitt inn-dratt til nybyggere som lokkes av sjenerøse subsidier.

Det virker også sannsynlig at Israel vil overføre de 7500 nybyggerne som de denne måneden sa at de ville fjerne fra Gazastripen til Vestbredden. Disse israelittene nyter nå godt av rikelig med jord og rent vann, mens en million palestinere så vidt overlever, med små vannressurser som er så å si ubrukelige. Gaza er et bur, og etter hvert som den sørlige byen Rafah systematisk legges i ruiner, kan folk bli avskåret fra all kontakt med Egypt og miste tilgangen på havet.

Det er villedende å kalle dette israelsk politikk. Det er amerikansk-israelsk politikk - muliggjort av at USA hele tiden har støttet Israel, militært, økonomisk og diplomatisk. Slik har det vært siden 1971, da Israel med amerikansk støtte avviste et fredstilbud fra Egypt, og gikk inn for ekspansjon fremfor sikkerhet. I 1976 nedla USA veto mot en resolusjon i Sikkerhetsrådet som krevde et tostatsforlik i samsvar med bred internasjonal konsensus. Tostatsforliket har i dag støtte blant flertallet av amerikanere, og det kunne blitt iverksatt umiddelbart dersom Washington ønsket det.

I BESTE FALL

vil høringene i Haag føre til en rådgivende kjennelse om at muren er ulovlig. Det forandrer ingenting. Enhver reell mulighet for et politisk forlik - og for at folk i området skal få et akseptabelt liv - avhenger av USA.

) The New York Times, norsk enerett Dagbladet.

Oversatt av Mie Hidle.

Israels likvideringer

ARE HOVDENAK

STIPENDIAT VED INSTITUTT FOR FREDSFORSKNING, PRIO.
Lørdag 27. mars 2004

Dagbladet på nett

I OVER TRETTI ÅR har Israel systematisk brukt likvideringer som et våpen mot sine fiender. Effekten har uten unntak vært økt vold og terror mot Israel. Ariel Sharons motvilje mot å lære av historien kommer igjen til å koste israelerne dyrt. Regningen for likvideringen av Sjeik Ahmed Yassin er det israelske busspassasjerer og restaurantgjester som må betale. I form av sine egne liv.

Israelernes ønske om hevn mot en leder som har velsignet drap på hundrevis av sivile israelere er ikke vanskelig å forstå. Men som strategi for en regjering som hevder å ha befolkningens sikkerhet øverst på dagsorden, er drapet på Hamas' åndelig leder komplett ulogisk. Mønsteret som tegner seg etter at likvideringer har vært utprøvd som metode gjennom tre tiår, er nemlig entydig. Gang på gang har bølger av blodige terrorangrep kommet som direkte svar på Israels drap på palestinske ledere. Det var denne lærdommen som fikk statsminister Netanyahu til å stanse praksisen i 1996. Det var den samme lærdommen som fikk Israels etterretningssjef Avi Dichter til å stemme mot mandagens likvidering av Yassin. Statsminister Sharon valgte oppsiktsvekkende å ignorere trustselvurderingene fra landets øverste sikkerhetsekspert og beordret drapet ekspedert.

DET VAR ISRAELS statsminister Golda Meir som i sin tid opprettet den israelske sikkerhetstjenestens dødsskvadroner. Foranledningen var den palestinske gruppen Svart Septembers aksjon mot den israelske OL-troppen i München i 1972 som endte med 11 døde israelere. I beste James Bond-stil oppsporet Mossad-agenter palestinske ledere verden over og plaffet dem ned, en etter en. I løpet av ett år var 12 palestiner drept som hevn.

Virket denne første runden med israelske likvideringer etter sin hensikt? Definitivt ikke hvis målet var å knekke den palestinske frigjøringsbevegelsen PLO, som Israel hevdet sto bak Svart September. I tiden etter denne første av Mossads drapstokker mobiliserte frigjøringsbevegelsen palestinske ungdommer i flyktningleirene i Libanon som aldri før. For dem var mer oppmuntrende enn skremmende at de var i krig med fienden, framfor å skulle fortsette sitt dyrmykende liv som glemte flykt-

ninger. Dårlige odds til tross, kampen var et middel for palestinerne til å gjenvinne litt av sin tapte selvrespekt. Geriljaangrep over grensen mot Israel ble trappet opp og palestinerne etablerte etter hvert en stat i staten i Libanon. Denne «PLO-staten» ble først utslettet ved Israels invasjon i Libanon i 1982 som tvang Yasir Arafat og han menn ut av Libanon.

FEM ÅR SENERE åpnet palestinerne en ny front ved å gjøre opprør på den okkuperte Vestbredden og Gazastripen. Mannen som israelerne mente trakk i trådene fra PLOs nye hovedkvarter i Tunis var Arafats nestkommanderende, Khalil al-Wazir, alias Abu Jihad. I et forsøk på å stanse den første intifadaen ble Abu Jihad drept av en israelsk kommandogruppe som stormet inn på soverommet i hans bolig i Tunis en kveld i april 1988. Men naturligvis stanset ikke drapet av Abu Jihad intifadaen. Tvert imot strømmet tusenvis av nye steinkastere ut i gatene i Gaza og Ramallah, og opprøret rullet videre med full styrke.

Likvidasjonspolitikken ble også overført på kampen mot Israels nye fiende i Libanon, den libanesiske motstandsbevegelsen Hezbollah som, militært sett, viste seg å være en langt farligere motstander enn det PLO hadde vært. Den 17. februar 1992 sendte et israelsk kamphelikopter en rakett inn i bilen til Hezbollah-lederen Sjeik Abbas Mussawi som var ute på tur med familien. Mussawis død ble hevet måned etter - på den andre siden av kloden: Hezbollah's utsendinger, i samarbeid med iranere, sprengte Israels ambassade i Buenos Aires i lufta. Regnskap: 29 mennesker drept og 252 skadd.

Noen positiv gevinst av Israels drap på Hezbollah-ledere er vanskelig å spore. Hezbollah's dødelige angrep mot israelske tropper i Sør-Libanon økte i styrke - helt til Israels statsminister Ehud Barak sommeren 2000 gjorde kort prosess og trakk hæren ut av den libanesiske henge-myren. Med halen mellom beina, må til og med israelere flest medgi. Over 900 israelske soldater var falt på den libanesiske slagmarken. Hjernen bak fiaskoen i Libanon het Ariel Sharon.

OSLO-PROSESSEN og Arafats tilbakekomst til Gaza for ti år siden førte ikke til at Israel omskolerte sine likvidasjonsagenter. Til tross for opprettelsen av palestinske selvstyremyndigheter og et tett israelsk-palestinsk sikkerhetssamarbeid, påbeholdt både statsminister Yizhak Rabin og etterfølgeren Shimon Peres seg retten til å avgjøre hvem av palestinerne militante ledere som for-

tjente å leve eller dø. Den 29. oktober 1995, bare noen dager før statsminister Rabin selv måtte bøte med livet for en israelsk høyreekstremist, likviderte israelske agenter lederen for Islamsk Hellig Krig, Fathi Shikaki, i en «kirurgisk» operasjon på Malta. Alle var enige om at han var en «stor fisk». Et par måneder senere lyktes israelske agenter i enda et scoop: En sprengladning i en mobiltelefon blåste hodet av Hamas' antatt viktigste bombemaker i Gaza, Yahiya Ayyash, som gikk under tilnavnet «Ingeniøren». Deretter brøt helvete løs: I løpet av en enkelt uke drepte dødsenglene fra Hamas og Islamsk Hellig Krig 59 israelere i en serie selvmordsaksjoner i Jerusalem og Tel Aviv.

Drapsbølgen førte til at israelerne kastet sin fredsstatsminister Shimon Peres ved valget i mai 1996. Inn fra høyre kom Likud-lederen Benjamin Netanyahu og satte en effektiv stopper for videre framgang i fredsprosessen. Men han tok én fornuftig avgjørelse: Han beordret stans i likvideringene av palestinerne. Konklusjonen var klar - prisen for likvidasjonspolitikken var høyere enn israelerne var villig til å betale. Til og med høyrefløyen i Netanyahus regjering innså at likvideringene ikke førte til økt sikkerhet for Israel, men tvert imot til økt terror. I ettertid skryter Netanyahu av at israelerne levde et tryggere liv under hans fire år ved makten enn under både hans forgjenger og etterfølger. Med rette.

DERFOR ER DET en ubegriplig tragedie for Israel at statsminister Ehud Barak i november 2000 - få uker etter at det nye palestinske opprøret brøt ut - gjenopptok den til de grader feilslåtte likvideringspolitikken. To måneder senere smalt intifadaens første selvmordsbombe i Israel. Til tross for den statistisk bekrefte sammenhengen mellom israelske likvideringer og palestinsk terror, trappet Ariel Sharon opp de målrettede drapstoktene da han tok over regjeringmakten i mars 2001. I løpet av den til nå tre og et halvt år gamle intifadaen har Israel likvidert over 200 palestinske ledere og aktivister. Tilfeldig forbigående ofre kommer i tillegg. Selvmordsbombere har i følge israelske kilder drept 443 israelere i 112 aksjoner i samme periode.

Drapet på Sjeik Ahmed Yassin vil bidra til tidenes største vervekampanje for Hamas. Organisasjonens militære gren oppsummerte virkningen av drapet presist i følgende uttalelse: «Ariel Sharon har gitt ordren om at hundrevis av sionister skal drepes, i hver gate, i hver by, overalt i det okkuperte landet.»

Det voksende byråkrati

For kort tid siden kunne man lese følgende tankevekker. Kr. Almås tok utgangspunkt i en giro som skulle innbetales, der selve beløpet – kr 35 – i seg selv var et rimelig krav. (Østlendingen, 6. mars).

MEN. Etter å ha satt opp et regnestykke med forskjellige omkostninger, var konklusjonen direkte nedslående. For eksempelet viste med all tydelighet hva papirflommen og byråkratiet fører til. Innlegget ble derfor avsluttet på følgende måte: «Statsbudsjettet synes å være skrevet av skrivebordsteoretikere, blant byråkrater og politikere uten praktisk erfaring. Kanskje bør det fortsatt en grundig opprydding til?» Ingen tvil om svaret. Oppryddingen skulle vært foretatt for flere år tilbake.

At problemet også gjenspeiles internasjonalt, er ingen trøst. Et eksempel er det rekordstore byråkrati i Russland – et byråkrati som ifølge nye tall også bare fortsetter å vokse.

Dette til tross for at tidligere president Mikhail Gorbatsjov gikk inn for å slanke byråkratiet med nødvendige reformtiltak. Da Vladimir Putin inntok Kreml, erklærte også han byråkratiet krig. Men ifølge det statlige statistikkbyrået Goskomstat, har antall papirflyttere i Russland økt til 1,25 millioner, som er mer enn en fordobling siden 1990.

Forsker Vladimir Gelmans uttalelse er på sin plass, og er også høyaktuell for andre land. Ikke minst i Norge: «Hvis vi ikke klarer å røske opp i dette apparatet fra topp til bunn, vil svært få reformer bli implementert på en skikkelig måte».

Utfordringen og oppfordringen til å gjennomføre nødvendige reformtiltak går derfor til oss alle. Absolutt alle. Nasjonalt og internasjonalt.

Thorbjørn Andersen,
Halden

Fata Morgana?

I fjerne Øst – i Jordans land,
finns terror-folk med volds-forstajnn!

For krigens «røst» har fått ny «tolk»
i mordløst-træna Fatah-folk.

El Fatah-leir som ormereir
for mordtræning: Drep fleir å fleir!

Trud du El Fatah bringe freden,
da får du sjå Fata Morgana isteden...

Som dæm sår – ska dæm høst,
i Vest å i Øst...

Svein Otto Hauffen

Fatalisme

Ein fatalist i El Fatah,
va det som (horos)koptisk sa:

«Ailt står i stjærnan –
de e bra.

Fastlagt e ailt, fra vogg te grav;
kvar hejnding, haindling, ord å krav.»

El Fatahs krav e hau på fat,
fra Israel – pluss gratis mat.

Fatal kanj fatalisme bli,
når skjebnetru få ailt «å si...»

Itj fredens vår – men krigens høst,
kajn skjebnen bli – i Vest å Øst.

Itj minst når aill vil vårrå støst,
å volds-tankan får «gjørrå løst».

Svein Otto Hauffen

Dag Ove Johnsens bok «Johansens åpenbaring»
blir nå sendt ut til abonnenter.

Etterkrigsoppgjørets kjønnspolitiske side

LARS-ERIK VAALE HISTORIKER OG FORFATTER AV DOMMEN TIL DØDEN. DØDSSTRAFFEN I NORGE 1945-50.

Lørdag 13. mars 2004 5:00, oppdatert 5:00

Dagbladet på nett

DE STORE hekseprosessenes tid var på 1500- og 1600-tallet, og resulterte i et stort antall henrettelser av kvinner for hekseri. Ifølge retts-sosiologen Wilhelm Aubert ble rundt tre hundre norske trollfolk dømt til døden i perioden 1570-1700. Åtti prosent av disse var kvinner. I 1700-tallets Norden ble dødsstraff særlig praktisert overfor mord og tyveri. Lovens strengeste straff rammet ofte yngre kvinner og tjenestepiker som i desperasjon drepte sine nyfødte barn. En av de største forandringene i strafferettens nyere historie er at kvinnene i stadig større grad har falt ut av bildet som ofre for streng straff.

Den 18. februar 1876 falt bøddeles øks og delte hodet fra den vevre kroppen til giftmordersken Sofie Johannesdatter på retterstedet Kaken i Fredrikshald. Hun var den siste kvinnen som ble henrettet av den norske stat for sine forbrytelser. En rekke strafferettsreformer i siste halvdel av 1800-tallet førte til at dødsstraff i freds tid gikk ut av vår rettspleie 22. mai 1902.

Møtet med storkrigen og nazismens sivilisasjonsoppløsende verdier gjorde imidlertid at den ble gjeninnført under okkupasjonen i årene 1940-45 som straff for NS-lederne,

angivere og torturister. Rundt tusen nordmenn var engasjert i tysk hemmelig tjeneste og spilte en viktig rolle i okkupasjonsmaktens bekjempelse av den norske motstandsbevegelsen. Særlig de kvinnelige agentene var farlige i denne sammenheng, nettopp fordi de kunne spille på sin kvinnelighet og fungere som lokkeduer. Deres angiverier førte ikke sjelden til tortur og død for de impliserte motstandsfolkene. Likevel ble ingen kvinner henrettet for slike forbrytelser under det norske etterkrigsoppgjøret i perioden 1945-50. Fikk denne delen av oppgjøret en kjønns-politisk side?

GENERELT SETT BLE kvinner mildere behandlet av rettssystemet under etterkrigsoppgjøret. Av de rundt 46 000 nordmenn som ble straffedømt for ulike former for landsforræderi etter 1945, var en tredjedel kvinner. Inntrykket styrkes ytterligere dersom vi ser på domstolens anvendelse av lovens strengeste straff. Påtalemyndighetene la totalt ned påstand om dødsstraff overfor 96 nordmenn og kun tre av disse var kvinner. Bare i ett tilfelle tok domstolen påstanden til følge - overfor en ung kvinne funnet skyldig i alvorlige angiverier.

Hun ble født i Aurskog i 1920 utenfor ekteskap og uten kontakt med sine foreldre. Frem til 1944 livnærte hun seg som hushjelp og barnepleierske på ulike steder på Østlandet. Dette året ble hun arrestert av Gestapo for å ha hjulpet to ungdommer over grensen til Sverige. Under trussel om streng straff gikk hun med på å tjenestegjøre som betalt agent for det tyske hemmelige politi.

I løpet av sensommeren 1944 eta-

blerte hun kontakt med en motstandsgruppe som pleide å møtes jevnlig på Møllhausens konditori i Oslo, og rapporterte alle opplysninger hun fikk om gruppens illegale aktivitet direkte til Gestapo. På bakgrunn av hennes angiverier ble seksten av gruppens medlemmer arrestert av det tyske politi i november samme år. Flere av dem ble utsatt for grov tortur og syv ble skutt i februar 1945 for deres sabotasjevirksomhet. I tillegg til dette anga hun ytterligere syv motstandsfolk, som alle fikk brutal behandling under forhør av norske og tyske politifolk.

Dommens dag kom 1. mars 1946. Aktor var klar i sin tale. Han la ned påstand om dødsstraff fordi tiltaltes handlinger viste at hun var «et så slett menneske at samfunnet må skille seg av med henne.» Tiltaltes forsvarer ba retten om å anse henne på mildeste måte på grunn av en vanskelig barndom og at hun ble lokket inn i agenttjenesten. Fem av de syv dommerne i Eidsivating lagmannsrett sluttet seg til aktors påstand og stemte for dødsstraff, mens mindretallet tok hensyn til sakens formidende momenter og ville idømme henne fengsel i tyve år.

ETTER AT DØDSDOMMEN var avsagt, kom imidlertid domstolen til en oppsiktsvekkende konklusjon: Den innstilte enstemmig på at hun måtte benådes til fengsel på livstid. Begrunnelsen for dette var minst like oppsiktsvekkende. Retten fant det riktig å innstille henne til benådning «da det når ordnet rettstilstand er innført og det ikke pågår kampfhandling i landet ikke kan anses nødvendig at straffen blir fullbyrdet overfor denne tiltalte.» Nøkkelordet her er denne. Samme år ble et par

mannlige angivere skutt for forbrytelser som utvilsomt var mindre alvorlige enn de denne kvinnen var funnet skyldig i. Rettens konklusjon kan derfor neppe tolkes annerledes enn at hun ble innstilt til benådning nettopp fordi hun var kvinne.

Lagmannsrettens innstilling var såpass spesiell at den ble behandlet i en ekstraordinær regjeringsskonferanse noen dager senere. Justisminister Oscar Gundersen foreslo overfor regjeringen at den ga tiltaltes forsvarer «et underhåndstilsagn» om at hun ville bli benådet dersom hun godtok dødsdommen. Statsminister Einar Gerhardsen, finansminister Erik Brofoss og fiskeriminister Reidar Carlsen var dypt uenig i dette og fant det høyst betenkelig å treffe slike beslutninger. Saken måtte derfor gå videre til Høyesterett, som behandlet tiltaltes anke den 19. juni 1946.

Fire av de fem høyesterettsdommerne gikk inn for å nedsette straffen hennes til tvangsarbeid på livstid, mens dommer Ferdinand Schjelderup opptok en meget interessant dissens. Overfor et så kvalifisert tilfelle av landsforræderi som tiltalte ble funnet skyldig i var dødsstraffen den eneste «adekvate strafferettslige reaksjon.» Schjelderup kritiserte sterkt lagmannsrettens dom, og mente dens «noe kompromissartede konklusjon» måtte bero på at tiltalte var kvinne. En slik oppfatning kunne han ikke dele fordi «kvinner må like meget som menn stå fullt til ansvar for sine handlinger.» Men, tiltalte fikk altså straffen nedsatt og sonet fem og et halvt år på Bredtvedt kvinnefengsel, før hun ble løslatt i desember 1951.

OGSÅ UNDER etterkrigsopp-gjørene i Danmark og Nederland gjorde kjønnspolitiske overveielser seg gjeldende. Tydeligst kom de til uttrykk da den danske Højesteret omgjorde en dødsdom over en kvinnelig angiver til fengsel på livstid. Dommerne gjorde her klart hva de norske domstoler bare hadde antydnet: «Henrettelsen af en kvinde vil formentlig i store kredse af befolkningen føles stødende [...] og henrettelsen af en kvinde for dem, der skal udføre eksekutionen vil føles så pinlig og ubehagelig, at man ikke finder, at de bør udsættes derfor.» Bare i Nederland måtte en kvinne bøte med livet foran eksekusjonspelotungens drepende skuddsalver. Det ble med den ene.

Selv om en likeverdig behandling av kvinner og menn i strafferettslig forstand synes både logisk og rettfærdig, var det neppe i samsvar med gjeldende norsk rett den gang og er det trolig heller ikke nå. Da forfatteren Aksel Sandemose gjorde opp status for etterkrigsoppgjøret i 1948, konkluderte han med at dødsstraffen brøt fundamentalt med hensynet til likhet for loven, fordi det var en straff som kun rammet menn. I prinsippet var det mulig å dømme en kvinne til døden, men dette ble bare symbolsk fordi «hun blir benådet etter langt verre forbrytelser enn slike som fører menn til skafottet.» Kjønns var utvilsomt en avgjørende faktor ved grensedragningen mellom liv og død da fru Justitia talte under det norske etterkrigsoppgjøret i årene 1945-50.

«Fortell meg bare det jeg ønsker å høre»

"Når en gruppe mennesker har bestemt seg, får beslutningen et liv og en kraft som fornuft eller argumenter nesten aldri biter på. Særlig er det slik når personlig ærgjerrighet og overmot er i bildet."

PER EGIL HEGGE

Aftenposten på nett

Disse ord i en selvbiografi av Sir Brian Urquhart, en brite som var FNs visegeneralsekretær i mange år, kan stå som kommentar til mye - også til opptakten til angrepet på Saddam Hussein i fjor.

President George W. Bush hadde bestemt seg, forsvarsminister Donald Rumsfeld hadde bestemt seg, det samme hadde hans viseforsvarsminister Paul Wolfowitz: Det var en forbindelse mellom terrorangrepene 11. september 2001 og Saddam Hussein.

Urquharts vurdering er konklusjonen på beretningen om en krigserfaring han høstet i Nederland i september 1944, som 27-årig stabsoffiser. Han arbeidet med å planlegge Arnhem-aksjonen, og da han oppdaget at tyskerne hadde ført frem forsterkninger som gjorde at fallskjermstyrkene ville lande i en dødsfelle, forsøkte han å få planene omarbeidet.

Noen tusen mann

Til sin forbløffelse opplevde han at alle, fra generalene og nedover, fastholdt sine beslutninger - og sendte noen tusen mann i døden. Senere kunne han, skriver han i sine memoarer, "aldri bli overbevist om at klokskap og prinsippfasthet kan måle seg mot forfengelighet og ærekjærhet".

Det utsagnet som best illustrerer grunnlaget for kritikken mot president Bush og hans stab for håndteringen av etterretningsmaterialet foran krigen i fjor, er tysk og lyder: "Immer rapportieren was gewünscht wird" - rapporter alltid det som ønskes, underforstått ønskes ovenfra. Denne kritikken har fått ny kveik etter at en etterretningsekspert, Richard Clarke, er kommet med en bok hvor han forteller at han allerede 12. september fikk ordre fra presi-

dent Bush om å finne en forbindelse mellom Al-Qaida, Osama bin Laden og Irak. Han fremholder også at han forgjebes forsøkte å få Bush interessert i trusselen fra Al-Qaida i hans første uke i Det hvite hus.

Store kanoner

Fordi dette er skadelig i en valgkamp hvor Bush ønsker å fremstå som nasjonens beskytter og store fanebærer i krigen mot terrorismen, har Det hvite hus kjørt frem nesten alle sine store kanoner, fra visepresident Dick Cheney og nedover, for å "ta" Clarke. Ildkraften er så enorm at det bringer tanken hen på et berømt sitat i Hamlet: "Meg synes det protesten er for drøy."

Clarke blir et problem for Det hvite hus - i hvert fall denne uken. I går begynte Kongressen en serie høringer om etterretningsrapportene om Al-Qaida. Hvis vi går tilbake til sommeren 2001, var de store amerikanske avisene ganske utførlige i sin omtale av rapporter som tydet på at en terroraksjon var under forberedelse. Men av mange - og jeg skal tilstå at jeg selv var en av dem - ble de lest som en av mange søknader om større bevilgninger. Og hvorfor skulle araberne være så farlige: Den verste terroraksjonen i USA skjedde

i Oklahoma i april 1994, og bak den sto en amerikansk fanatiker.

Forsøket i 1993

Al-Qaida var ingen hemmelighet: Bill Clinton hadde vært president i bare noen uker da det ble gjort et forsøk på å sprengte de to tvillingtårnene, World Trade Center, på Manhattan, i februar 1993. En lastebil med sprengstoff eksploderte like ved en bæresøyle i kjellergarasjen, og planen var åpenbart å knekke søylen slik at det ene tårnet skulle velte mot det andre. Hadde dette gått som planlagt, ville sannsynligvis 50.000 mennesker vært i livsfare, for ingen ville ha fått tid til å komme seg ut av de 110 etasjer høye bygningene.

I stedet feilberegnet terroristene plasseringen. De forsøkte dessuten å få hevet forsikringssummen for den leide lastebilen ved å melde den som stjålet - uvitende om at etterforskerne hadde klart å identifisere den ved hjelp av et serienummer på en bildel som ble funnet. Dermed ble de tatt, og dømt.

Men hva som skulle gjøres med Al-Qaida, visste ingen. Bill Clinton sendte av gårde noen krysserraketter mot fjellområdene i Afghanistan da han fikk etterretningsrapporter om at Osama bin Laden hadde en konfe-

ranse i området. Det fikk han liten ros for; de fleste, også i Norge, målbar en mistanke om at Clinton brennte av noen raketter for å dempe skandalegnyet og oppstyret omkring presidentens problemer med det sjette bud og pene damer.

Den nåværende presidentens medarbeidere benekter at Bush var brysk (intimidating) da han ba Clarke finne en forbindelse med Irak, og i Det hvite hus er det ingen som husker Richard Clarke som en lettskremt person. Men i alminnelighet er problemet velkjent: Det krever både ryggrad og bankkonto å stille seg ansikt til ansikt med sjefen og øverstkommanderende i en krisesituasjon, og si at hele toppskiktet tar feil i analysen og at grunnlaget for de planer som er utarbeidet, ikke holder.

Clarke's bankkonto blir det sikkert skikk på med den nye boken. Men problemet med å sikre at de uenige ekspertens vurderinger kommer opp til toppen og blir tatt med før avgjørelser fattes, uten at det resulterer i en handlingslammelse som også kan være farlig, er stadig like uløst.

RAPPORT FRA SHAMAN ON WHEELS II

Boklansering av den samiske utgaven 2.- 5.mars 2004, Troms og Finnmark med første bok GEIDDANIEHKU i serien

Tirsdag 2.mars 2004 reiste jeg fra Bodø til Tromsø med fly. I Nordens Paris startet det første intervjuet alt om morgenen hos NRK P2 Kulturbeitet. Etterpå var det Bladet Tromsø som skulle lage et oppslag om lanseringen av den samiske utgaven av Sjamanens rike. Jeg tok meg en tur i gågaten i Tromsø før jeg dro videre til flyplassen for å reise videre til Lakselv. Mens jeg ventet på flyet, ringte en journalist fra Rana Blad og tok et greitt telefonintervju. Litt senere hengte Framtid i nord seg på intervjujubølgen.

I Lakselv ventet en spretten Opel Corsa hos Hertz på meg. Hele turen var booket i minste detalj av forlaget som utgir den samiske utgaven av romanserien: Idut, som holder til i Indre-Billefjord i Porsanger.

Nå startet den virkelige sjamanturen gjennom vakkert Finnmarklandskap. Ankom Rica Hotell Karasjok om kvelden.

Onsdag 3.mars møtte jeg for første gang Nan og Åge Persen i Idut. Det var et behagelig bekjentskap. Vi deltok sammen i den neste arbeidsøkten med intervjuer hos NRK Sameradioen i Karasjok. Det ble opptak for Oddasat, Nordnytt og Norge i dag, likeså for innslag i nyhetene samme dag.

Etterpå var det besøk hos den samiske avisen Min Aigi med fotostunt i T-skjorte med Geaidaniehku-bilde i snøen. En rekke andre bilder ble tatt både av journalisten og undertegnede.

Dette ble en både fin og vemodig minnereise for min gode venn og turkamerat Henry Hansen, som døde 16.februar 2004. Sommeren 1999 var han og hans kone sammen med meg og min kone på den første researchturen i forbindelse med skriveingen av Sjamanens rike. Vi reiste i de samme traktene, sommerstid. Med meg i bilen hadde jeg nå musikk som jeg knytter til Henrys minne. I motsolen over vidda var det nok noen tårer som rant...

Den eventyrlige bilturen over vidda fortsatte. Veiene var fine og trygge i knallfrosen. Temperaturen sank betraktelig og rundet snart i underkant av - 20 C. Likevel var landskapet så attraktivt og spennende at jeg

måtte foreta et aldri så lite vinterstunt iført bare T-skjorten med bildet av omslaget til den samiske utgaven av første boken i serien Sjamanens rike: GEIDDANIEHKU. Et lite vindtrekk fra øst skapte raskt gåsehud og frysninger - og flere bilder måtte tas før jeg var fornøyd...

Så var det ankomst Kautokeino i halvmørket etter at jeg hadde vært innom hos Anne Susanne Tornensis i Mieron, hun jeg traff sommeren 2002 på min første SHAMAN ON WHEELS-ferd. Vi avtalte møte dagen etter for å snakke mer om hennes opphold i Canada fra hun var 7 til hun var 14 år på 1930-tallet. Jeg sjekket inn på Kautokeino Villmarkssenter etter litt handel på Rema 1000, der jeg også fant den samiske utgaven av Ravnedrøm utstilt i bokhyllen. I TV-stuen fikk jeg sett Oddasat med oppslaget rundt lanseringen av samisk utgave. Det var blitt et godt stykke journalistikk. Senere kom en redigert utgave i Nordnytt samme kvelden, dessuten i Norge i dag, fikk jeg vite noe senere.

Dessverre er det en viss Isak Mathis O. Hætta som driver Villmarkssentret. Han har uttalt seg sterkt rasistisk om asylsøkere i Sametinget og kalte dem svartinger. I den senere tid har han dessuten i Kautokeino formannskap kalt lesbiske for "sleikere". Han synes det er ekkelt at homofile har ligget i sengene på Villmarkssentret og vil ikke ha slike folk der. Jeg er rystet over et slik syn og anbefaler folk å boikotte Kautokeino Villmarkssenter så lenge Isak Mathis O. Hætta driver dette overnattingsstedet.

Torsdag 4.mars fortsatte intervjuene. Først var det møte med Altapostens utsendte på Villmarkssentret. Det ble tatt bilder utenfor, med kirken i bakgrunnen på den andre siden av elven. Deretter bar det videre til den samiske avisen Assu i sentrum. Etter intervjuet tok jeg meg tid til å besøke Duodje-sentret med samiske håndverkere i aktivitet. En meget interessant seanse. Så kom det til et virkelig herlig intervju ved Nils Martin Kristensen på direkten i GLR, Guovdageainnu lagasradio. Har selv arbeidet i lokalradio slik at vi kunne ha fortsatt noen timer til, hvis det hadde gått an.

Så var det siste post: avisen Ságat, en norskspråklig samisk avis, som ville ha intervju om lanseringsevenytret. Rita Heitmann tok også et bil-

de av meg med kirken i bakgrunnen. Dette kom på trykk i Ságat 9.mars. Jeg måtte selv ta et bilde fra Kautokeino med kirken i bakgrunnen. Temperaturen var steget til -13 C med en antydning til dis over landskapet. Men solen tok snart over.

Så var det tid for dagens høydepunkt: møtet med Anne Susanne Tornensis, som fyller 80 år 20.august i år. Jeg ble meget godt mottatt av familien. Jeg var der i rundt fem timer og fikk tatt mange interessante notater som en begynnelse for en større sak om Anne. Hun snakker fremdeles meget godt engelsk og ble derfor meget glad for at jeg ga henne Dick Norths bok "Arctic Exodus", som handler om Anders Aslaksen Bær (på amerikansk: Andrew Bahr), han som ledet et lite mannskap på fem mann og 3000 rein fra vest-Alaska til den nye reindrifstasjonen som var anlagt ved Mackenzieelven i Canada. Anders Bær er med i min serie Sjamanens rike, i likhet med Annes bestefar Johan Svendsen Tornensis, som ankom Teller Reindeer Station allerede i 1894. I 1898 var dessuten Annes bestemor Susanna og mor Susanne (som liten pike) med på den såkalte Manitoban-ekspedisjonen til Alaska - den andre store puljen av samiske emigranter til USA.

Det var ved Mackenzie-elven Anne, som 7-åring, sammen med sine foreldre og to andre samiske familier fra Kautokeino, ble etablert i påvente av at de 3000 reinsdyrene skulle ankomme slik at opplæringen av lokale inuiter til reindrifstfolk kunne ta til for alvor. Denne historien er utrolig spennende og interessant og bør komme innenfor to permer.

Mens vi snakket og kikket på bilder, ble det servert en nydelig rett jeg aldri har spist før: røyket reinskav på ferskt brød på et underlag av smør og toppet med tyttebær. Utrolig velsmakende. Men datter til Anne hadde en annen delikatesse klar: karbonader av villsvinkjøtt. En spennende rett. Jeg måtte ta avskjed med familien rundt klokken 1900 for å kjøre 200 km til Lakselv gjennom vintermørket og klar stjernehimmel. Jeg lovte å holde kontakten via telefon og brev for å få vite mer om Annes opphold i Canada.

Ankom sent til Lakselv etter en lang kveldstur. Det ble tidlig til sengs, naturlig nok, etter noen begivenhetsrike dager. Flyet til Tromsø skulle gå kl. 07.20...

Fredag 5.mars var det ny runde i Tromsø med intervju med Nordlys. I dagens Bladet Tromsø sto oppslaget om samisk utgave. Nordlysjournalisten mente da at nyheten alt var sluppet og at det ble vanskelig å gjøre noe med dette. Jeg sa da at han kunne vinkle det opp mot historien om Anne Susanne Tornensis. Slik ble det. Og oppslaget kom i Nordlys 8.mars - på selve kvinnedagen. Når det gjelder Anne Susanne Tornensis - så skulle det passe utmerket!

Lanseringsoppdraget fullført.

Fauske 09.03.2004,
Dag Ove Johansen

Shaman on Wheels

Godt med snøscooterspor på Karasjokka.

I lokalene til Assu og Duodje-verkstedet fant jeg dette bildet.

Kautokeino med kirken i bakgrunnen.

Anne Susanne Tornensis med et nydelig sjal hun har laget selv.

Forfatteren i frosset posisjon midt på vidda i -18 C og lav sol.

Blålys for aboriginere i Sydney

Av Kristin Thaulow
(12-03-2004)

Fra Morgenbladet på nett

Forholdet mellom unge aboriginere i Sydney og politiet blir stadig dårligere. Nylig støtte de sammen i de kraftigste raseopptøyene i byen på mange år. Ungdommene beskylder politiet for å ha jaget en 17 år gammel gutt i døden.

– Narkotikaen er det største problemet, sier Natalie Mason (19). Hun jobber som assistent på det aboriginiske helsesenteret i Redfern, Sydney. – Det er som en ond sirkel. Mange av de unge aboriginerne her prøver stoff i ung alder. Helt ned til ni-ti-årsalderen. Det er en del av miljøet her. Rollemødelene deres er ofte fedre, mødre, søsken, onkler og tanter som drikker og bruker narkotiske stoffer. Kokain, heroin og marihuana er de vanligste.

Natalie kommer fra en liten landsby nord i Australia. Som mange andre unge aboriginere drog hun til Sydney for å komme seg videre. Hun var heldig som fikk en jobb. Natalie svarer telefonen og snakker med pasientene på venteværelset.

– Det er ofte tommere enn vi skulle ønske her. Mange unngår å ta kontakt. Flere skulle kommet hit med narkotika- og alkoholproblemer sine. Særlig ungdommer. Det tror jeg ville hjulpet dem. Her får de noen å snakke med og mulighet for profesjonell oppfølging, sier hun.

Lukten av brennevin, røyk og dårlig hygiene er merkelig straks man entrer Redfern.

– Det er store problemer i andre bydeler i Sydney også, men her er det så synlig, sier Natalie. – Det er en del av aboriginerkulturen. Være sammen. Være sosial og være ute blant folk. Derfor er det nok ekstra lett å dømmehle folkeslaget. Mange er hardtarbeidende og ambisiøse, men de synes ikke like lett.

Metropolens bakgård.

Narkotika, alkohol, kriminalitet, arbeidsløshet, uføretrygd, fengsling, sykdom og elendighet. Bydelen Redfern topper de fleste negative statistikker. Majoriteten av innbyggerne er aboriginere. Området «The Block» i Redfern er aller nederst på stigen. En aboriginerghetto med et par tre gater like ved jernbanestasjonen danner det som kalles det aboriginiske samfunnet. De fleste av husene her er så forfallede at ingen lenger tenker på å pusse dem opp.

Tidlig på 70-tallet var «The Block» et pionerprosjekt for politikerne, som tenkte at dette skulle være et samfunn hvor aboriginere kunne hjelpe hverandre med å takle det urbane liv. Det tok ikke lang tid før husklyngen ved jernbanelinjen ble til en ghetto. I dag er området synonymt med rasisme og håpløshet. Her møtes narkotikaselgere og kjøpere, kriminelle og alkoholikere. Barn, unge og gamle. Med tilslørte blikk, fillete klær og snøvlete språk.

Man ser knapt hvite australiere i «The Block», og området har vært åsted for konfrontasjoner mellom politiet og aboriginere over flere år.

Inngangspartiet minner om inngangen til

en militærleir, med mur og gittergjerder ved enden av hovedgata Eveleigh Street. På muren ved inngangen er aboriginernes flagg i svart og gull malt; et symbol på mørkhudedes rettigheter i Australia. Flere andre graffiti-tegninger på murene beskriver aboriginernes lange forhistorie i Australia. Urinnvånerne føler seg undertrykt i sitt eget land etter at europeiske oppdagere kom hit for noen hundre år siden.

Betent raseri.

Nylig kokte det over for rundt 100 unge aboriginere, samlet i «The Block». Natt til søndag 15. februar falt 17-åringen Thomas Hickey av sykkel i fart og ble spiddet på et gjerde. 12 timer senere døde han på sykehus av skadene. Flere ungdommer og deler av familien hans beskylder politiet for å ha jaget ham i døden, noe politiet avviser. Tre uavhengige etterforskninger undersøker nå omstendighetene rundt ulykken.

Forholdet mellom politiet og ungdommene har vært kjølig i lang tid. Da Thomas døde rant det berømte begeret over. Flere av de unge aboriginerne blir ofte pågrepet for narkotikabesittelse og andre kriminelle handlinger. Lokale aboriginere sier spenningen ble forsterket etter dødsfallet. Det ble raskt hengt opp plakater med bilder av politimenn, og ordene «child murderers» spredde seg. Opptøyene startet natt til mandag 16. februar ved at aboriginiske ungdommer angrep politiet. Det utviklet seg til et ni timer langt gateslagsmål mellom politi og ungdommer. Sistnevnte tente på Redfern jernbanestasjon og kastet murstein, fyrverkeri og kasser med flasker mot politiet. Rundt 40 politifolk ble skadd, og opptøyene er de alvorligste i Australias største by på mange år.

Politisk dagsorden.

Gateslagsmålet rystet ikke bare Sydney, men hele Australia. Selv om det stadig skrives og rapporteres om bråk og problemer i «The Block», og området er definert som slum og metropolens bakgård, gikk det et gufs nedover ryggen på de fleste australiere i løpet av morgentimene den 16. februar.

– Til daglig prøver vi ikke å tenke så mye på Redfern, aboriginere og problemene der, sier en australier bosatt i det fasjonable området Double Bay i Sydney. – Men dette er trist for oss alle.

Flere aboriginerledere sier opptøyene er en stor påminnelse om det dype raseskillet i landet.

– Folk må ikke lure seg selv, dette er Australia, sa Aden Ridgeway, den eneste aboriginiske politikeren i nasjonalforsamlingen.

Situasjonen for urinnvånerne i landet er nå høyt oppe på dagsorden. Politikerne diskuterer ulike løsninger. Leder for labourpartiet Mark Latham kritiserte foreldrene til ungdommene som var involvert i opptøyene. – Hvor var de?, spurte han. Opposisjonsleder i delstaten New South Wales John Brogden ser ikke lenger noe håp for «The Block» og foreslo å sende inn bulldosere for å jevne det med jorda.

Skåner de unge.

Inne i «The Block» sitter de fleste unge på murene i bakgatene. Ved inngangspartiet sitter de eldre aboriginerne. Tre kvinner følger med på hvem som går inn og ut av området. I veskene deres er det brennevinsflasker og pappvin. De passer på så ikke hvem som helst får innpass.

– Etter opptøyene vil vi skåne ungdommene litt, sier de.

Flere journalister og fjernsynsteam står rundt og ved inngangen, etter at de er blitt jaget ut av området.

De aboriginiske ungdommene vi snakket med inne i «The Block» sier de føler seg sikre på at politiet forfølger dem, og at politiet er skyld i Thomas Hickeys død.

– Han var bare ute og syklet. De meiet ham ned med vilje, sier en gutt (16).

– Det kunne like gjerne vært en av oss, vi har også mørk hud, sier en annen gutt (18).

Ingen av dem vil si navnene sine eller la seg avbilde. De fleste skygger unna journalister, det er som om de er redde for at noen skal møte øynene deres. Noen av dem prøver å tjene noen dollar på å vise journalister rundt i ghettos innerste kroker, men få takker ja til slike tilbud, ettersom området er beryktet for tyveri og vold.

Ingen av de unge vi møter går på skolen, de ser ingen fremtid i det. Det de trenger å vite lærer de her.

Fiona. Fiona (26) bor i Redfern og er nede i «The Block» for å prate med de andre ungdommene. Ansiktet hennes er preget av angst og sorg, kroppen hennes viser tegn på mange års misbruk av alkohol og narkotika. Det ene øyet er nesten ødelagt. Hun er gammel og ung på samme tid. Hun forteller at alle unge i Redfern sørger over tapet av Thomas Hickey, og at mange tar det tungt.

– Han var en inspirasjon for mange, og han hadde et godt hjerte. Han hjalp dem som hadde mindre enn ham selv, lot folk sove på rommet sitt. Det er tragisk for alle at han er borte, sier Fiona.

Hun kjenner mange av dem som var med under opprøret mot politiet. – Folk ble så lei seg og så rasende på samme tid.

– Tenk positivt. I en skrøpelig bygning langs hovedgata Redfern Street sitter aborigineren Jason Munro og jobber for å hindre at unge aboriginere begynner med narkotika. 29-åringen er ansatt ved avdelingen for alkohol og narkotika på det aboriginiske helsesenteret i Redfern, og har fulgt utviklingen over mange år.

– Det har dessverre gått i negativ retning for mange unge. Stadig flere dropper å gå på skole fordi de er redde for å feile. I stedet holder de seg hjemme. Tiåringer sitter inne og røyker marihuana fordi de kjeder seg, sier Munro med oppgitthet i stemmen.

Jobben hans er å snakke med barn og ungdommer, høre hvordan de har det, prøve å få dem til å tenke positivt.

– Hvordan gjør du det?

– Når jeg ser unge aboriginere på gaten eller på skolen stopper jeg og prater med dem. Jeg forteller dem at det er så mye mer i verden enn narkotika. At det er skoler og muligheter – også for aboriginere. At det er mange aboriginere som lever helt vanlige liv, med utdanning og jobb. Alt er mulig, hvis man tror det selv. Problemet er at de fleste her ikke har noe å tro på. Omtrent ingen å se opp til. Veien til skyggesiden er ekstremt kort. Mange av disse ungdommene er der allerede fra de er små.

Jason Munro er selv far, han har fire barn fra ett til elleve år. – Jeg sier til mine barn at det er opp til hver enkelt. Selv om det aboriginiske samfunnet ofte kan føles som en stor familie, må man også gå sine egne veier. Den inputen er det mange barn her som aldri får, og dermed kommer de seg aldri ut, sier han.

– Se på bokseren Anthony Mundine fra Redfern – han er blitt verdensberømt fordi han gjorde noe han virkelig trodde på selv. Han er en god rollemodell. Han har bygd opp en idrettshall inne i «The Block», noe som er

et lyspunkt.

Mistro.

De siste ukene har vært tøffe for Jason. Mange unge sliter etter opptøyene og all oppmerksomheten Redfern har fått i australske og utenlandske medier.

– Mange av ungdommene er fortsatt sinte på politiet. De føler seg urettferdig behandlet, og er i sorg over tapet av Thomas Hickey, som hadde en stor familie og vennekrets.

– Hvorfor er de unge aboriginerne så sinte på politiet?

– De føler seg stemplet, og hevder at politiet har rasistiske holdninger. Men jeg tror ikke alltid at det stemmer. Jeg sier til dem at de bør prøve å holde seg unna politiet, at de ikke må lage unødvendig trøbbel. Bruke tiden på noe meningsfylt.

Ute på gaten uler sirenene. Det er ofte en politibil eller ambulans på vei til eller fra et sted i Redfern.

– Hvordan ser du på fremtiden?

– Jeg prøver ikke å tenke for langt frem i tid, og i stedet ta en og en dag som den kommer.

Men jeg håper at jeg en dag får muligheten til å flytte tilbake til hjembyen min Moree, nordvest i delstaten New South Wales. Bort fra bråket og skitten i Sydney.

En bydel i blått lys.

Etter opptøyene har politiet passet ekstra godt på i Redfern. De blå lysene blinker. Flere patruljer er ute i gatene til enhver tid. Det er nå snakk om å bygge en ny liten politistasjon like ved Eveleigh Street. Konstablene Armstrong og Moore rusler gjennom området.

– Det som skjedde den helgen var bare en liten topp, sier de. – Hvis media hadde vært i Redfern 24 timer i døgnet ville dere sett at det går i ett her konstant.

De to sier stemningen internt i politiet er normal, og at de ikke er skremt etter gateslagsmålet. – Det er sånn hverdagen er.

Tidligere arrangerte Sydney-politiet baderurer og andre utflukter for aboriginiske ungdommer, men det har stoppet av seg selv etter at forholdet dem imellom er blitt stadig dårligere.

– Hvordan jobber dere for å bedre forholdet mellom de unge aboriginerne og politiet?

– Vi prøver å være så synlige og så tilgjengelige som mulig. Vi vil at alle skal føle seg velkomne til å komme bort og prate med oss, og vi prøver å snakke med dem. Vi ønsker ikke å ha noe dårlig forhold til aboriginerne. Vi håper de skjønner det.

De to kollegene prøver å virke uanfektet av at de patruljerer Sydneys mest beryktede strøk. Men skuldrene er ganske høye og de ler nervøst mot hverandre innimellom.

De passerer en gjeng aboriginiske ungdommer like ved jernbanestasjonen. Ingen hilser, ingen snakker. Men de blir stående og skule litt, fra hver sin kant.

Les også John Pilger om «Australias skjulte skam»

FAKTA:

Thomas Hickey ble begravet i sin hjemby Walgett, nord i delstaten New South Wales 26. februar.

Rundt 30.000 aboriginere bor i Sydney-regionen, de fleste i bydelene Redfern og Waterloo. Sydney har cirka fire millioner innbyggere.

Australias cirka 400.000 aboriginere utgjør to prosent av befolkningen.

10 år etter Charles Bukowskis død – 9. mars 1994

Charles Bukowski 1920 - 1994

"Den ultimate skildrer – eller alkoholikernes formidler"

Kulturaspekter, så utvannet som det enn er, har en tendens til å formere forfattere, artister, filmskapere, musikere og diktere. Intet kan holde det tilbake, og det skal vi være glade for.

Bukowski var et levende eksempel på dette, da hans forfatterskap bisto i den eldgamle overlevelsestaktikk – et effektivt alkoholkonsum.

Bukowski kom aldri i nærheten av det "litterære etablissement", til det var han for råbarka, vulgær, sexistisk, kompromissløs og rett og slett for "truende" i litterær og utagevende oppførsel.

Likevel fungerte han som en av vårt århundres mest innflytelsesrike forfattere.

Bukowski var en kunstner som ikke kunne holdes tilbake. Skrivningen var hans til tider eneste kommunikasjon med resten av verden for øvrig, og han skrev som han levde. Når det tåmet seg alt for mye (og det var ofte – skal man bedømme utifra de omkring 50 diktsamlingene, romanene, essayene.. og diverse samlinger som han ga ut) overlevde han av å skrive.

Siden han skildret det han opplevde eller fantaserte fram i fylla, er mannen i dag inntrykket i en mytologi det stadig fyres opp under. Filmatseringen "Barfly" er et av mange eksempler på hvordan Bukowski ble oppfattet.

Som en forfylla bråkemaker som

frekventerte de aller bruneste barene i byen – der neonlyset var grellest, tapeten gulest og stolene mest slitte....

Slik var også Bukowskis liv i lange perioder fra han som 16 åring for fullt slo seg på flaska for å unnslipe realitetene.

Henry Charles Bukowski ble født den 16. august 1920. Både hans far og mor var tyske emigranter som slo seg ned i Los Angeles. Han hadde få venner, og en hudsykdom i tenårene gjorde ikke saken bedre. Charles fikk byller i ansiktet og på kroppen, og i boka "Nedenom og Hjem" beskriver han "kuren" han fikk ved det statlige sykehus. Om hvordan legene så på ham som en forsøkskanin, om hvordan de ved hjelp av en elektrisk nål drenerte byllene – uten noen form for bedøvelser... kuttet dem opp igjen, for så å utprøve nye salver og medikamenter. Dette vedvarte gjennom ungdomsårene, og Charles isolerte seg totalt.

Det var på den tiden at drikkingen virkelig begynte for alvor. Det var bare et tidsspørsmål før han brøt med familien, og når det skjedde var skrivemaskinen det eneste han tok med seg.

Bukowski hadde funnet sin levemåte på skyggesiden av den etablerte livsstil – blant horer og alkoholikere, i byens absolutte rennestein, på små lugubre hotellrom med skrivemaskinen og spritflaskene som eneste "tilfeldige" møbel. Men han hadde også ballasten av det han fant i bibliotekene. Han leste Celine, Hemingway og Fante. Sistnevnte skulle bli en av hans store litterære inspirasjonskilder.

J. Fante skrev på en skildrende måte, med en jevn flyt av detaljer, svart humor og med et usedvanlig realistisk blikk på verden, med menneskene og seg selv. Særlig det siste dro Bukowski nytte av i sin egen diktning – bruken av seg selv som hovedperson – framstillingen av seg selv som den han var, beskrevet med innsikt og varme, men samtidig med en skarp klo og et humørfylt avsky.

Bukowski begynte å sende inn dikt til tidsskrifter og magasiner, for det meste undergrunnsmagasiner. Han skrev og sendte inn i flere år, før han fikk sin første historie antatt i magasinet "Story". Ironisk nok var tittelen på historien, "Aftermath Of A Lengthy Rejection Slip". Men det var dikter han ville bli, og tilfældighetene ville at han sendte noen dikt til et lite poesimagasin som het "Harlequin" – drevet av rikmannsdatteren, Barbara Frye. Hun tente umiddelbart på Bukowskis tekster, og beskrev ham som et geni.

Skrivningen ble satt mer i system, og det som begynte i Barbara Frye's "Harlequin", hvor han også ble medredaktør, fortsatte i andre undergrunnsmagasiner som "Hearse" og ikke minst "Open City", hvor hans "Notes of a Dirty Old Man" fikk et slags gjennombrudd.

Bukowski ble etter hvert et navn i disse kretsene, og nå begynte det å dukke opp små samlinger av diktene hans. Gjennom magasinet "The Outsider", ble han presentert for Beat-generasjonen. Dette var på begynnelsen av 60-tallet, og poeter som Jack Kerouac og Allen Ginsberg var blant de store litterære navn i tiden. Bukowski kunne ikke fordra å bli sammenlignet med Beat-forfat-

terene, siden hans formening om deres politiske standpunkt ikke lot seg forene med hans eget. Han foretrakk å være uavhengig sådan.

Det var nettopp på denne tiden mytene begynte å vokse seg større enn mannen selv, og Bukowski ble et navn forbundet med piss, blod, sæd, spy og stupfyll.

Diktsamlingene og antologiene kom tett. 49 år gammel debuterte han ved å gi ut sin første roman, "Post Office" (Postkontoret). Den ble antatt på forlaget "Black Press" – som lenge hadde trykket diktene til Bukowski – og solgte til et bredt publikum.

"Post Office" ble starten til den virkelige berømmelsen, som gjorde at bla. rockere og freaker tok ham til sitt bryst.

Universitetene både i USA og Europa ville ha ham til å lese, og holde foredrag. Han fortsatte å drikke, og levde på mange måter opp til sitt rykte og renomé. Selv om livet hans på mange måter ble klarere og renere, vedvarte skrivningen hans å omhandle de samme temaene (horer, drankere...etc.). Det fantes ikke sminke i Bukowskis forfatterskap. Det fantes ikke kjærlighet – bare gjensidige avhengighetsforhold og lystfylte nødvendigheter...

Dette svartsynet fratok imidlertid ikke Bukowski evnen til å skildre med varme det vemod som foregikk i hans indre.

Det han skildret var et Amerika i forfall, eller rettere sagt, en del av USA som aldri hadde vært med på utviklingen (noe vi ser konturene av i dag).

Han ble outsidersernes forfatter, en kamerat som forstod å nyansere de-

res eget språk og tanker. Han ble en myte for den oppvoksende rocke generasjonen, som så på Bukowskis levesett som den ultimate personifiseringen av begrepene, og han fortsatte å provosere med rå makt og uskønne bilder helt til sitt siste.

May you rest in peace

Willy Bjørndal
Bukowski på norsk:

Dagene fyker av sted som ville hester over alle hauger
Gyldendal forlag 1980

Postkontoret 1980

Sør og ingen Nord 1983

Skap Tegneserie – Cappelen 1980

Nedenom og hjem – Tiden Norsk forlag 1993

Biografi:
HANK, The life of Charles Bukowski

Filmer bygget på Bukowskis bøker:
Helt normal galskap (Tales of Ordinary Madness)

Kald måne (Lune Froid)

Barfly (Barbet Schroeder) v/ Mickey Rourke og Faye Dunaway.

Love is a dog from hell (Dominique Derudere)

Europabevegelsen og demokrati

Lederen i Europabevegelsen, Svein Roald Hansen, gjør en forventet innsats for EU-tilhengerne.

Men heldigvis for oss motstandere, så ser vi tydelig den hyklerske dobbeltmoralen.

Han insisterer på av dersom det blir et flertall for EU, så må alle motstandere respektere det.

Men vi har allerede lært oss at EU-tilhengerne respekterer ikke demokratiet. Det er vel slik å forstå at så lenge du er for EU, da skal vi respektere demokratiet til å gå inn, men er du mot EU, da skal vi ikke respektere demokratiet, for inn skal vi! Alle EU-omkampene er

klare bevis på det.

EØS-avtalen er et godt eksempel på EU-tilhengers mangel på respekt av demokratiet.

Det skulle være interessant å høre fra Hansen, hvor lett det vil være å få i gang en EU-debatt, la oss si etter 5 års medlemskap. Hvor lett vil det da være å komme ut igjen? Vil man da jevnlig ha en EU-debatt hvert 10 år for å komme ut igjen? Tvilomt! Eller er det slik at kommer vi inn, så er vi der?

Det ville også være interessant å høre hva Hansen mener om demokratiet i forhold til bomring-saken i Tønsberg.

En formidlende omstendighet er jo at om vi kommer inn i EU, så

må vi gjøre det samme som Finland, noe som Bondevik sikkert gleder seg over, nemlig å redusere brennevinavgiften med 44% og ølavgiften med 33%. Ja for vi må jo da konkurrere på lik linje med Estland.

Å gå inn i EU er den meget fine demokratiske måten å få redusert avgiftene på, for de avgiftene vil vi jo ellers bare øke så lenge vi står utenfor, ikke sant Hansen?

Er det rart valgdeltagelsen nærmer seg Iran-valgene?

Åsgårdstrand, den 21. februar 2004

Erik W. Falck

Aktelse, respekt og samspill

Av Svein Otto Hauffen

I sin velskrevne artikkel om sosiologen Richard Sennett, skrev Per Egil Hegge nylig følgende visdomsord: – Hans liv som musiker ga han innblikk i samspillet egenart, i de fleste av ordets betydninger. Og hans tese – ikke hans bastante tese, for intet er bastant hos Sennett – er at samspill uten gjensidig respekt aldri kan bli harmonisk eller gi ønsket resultat. Nevnte kan få øket betydning i den grad muligheten til utvidet samspill, bevisst realiseres på flere – helst alle, mellommenneskelige områder, relasjoner og situasjoner. I privatliv så vel som i samfunnsliv m.m.

I forbindelse med Sennetts syn på noen bestående ulikheter i samfunnet, skriver Hegge at «da kan det bli viktig å få besvart spørsmålet: Hvordan kan vi utvikle respekt overfor

både de mennesker som er dyktigere enn oss og overfor dem som er litt mindre dyktige – og fremfor alt ha respekt for mennesker med andre meninger enn våre egne?»

Min venn professor E. Rollé, sier gjerne: «To communicate is the beginning of understanding». Skal gryende forståelse kunne oppstå, bør kommunikasjon finne sted i gjensidig balansert aktelse for samtalepartneren. Mangler nevnte, bør man ikke undres over manglende forståelse og mange misforståelser. Som vanlig.

Ekte forståelse oppstår først hvor mennesker akter hverandre. Bl.a. ved å vise imøtekommende beaktelse for hverandres synspunkter. Med andre ord: Kommunikativ dialog, istedenfor retthaveriske «monologer» – forbi hverandre.

Foraktelige er slike som ikke tar seg i akt for å vise ringeakt, overfor aktverdige medmennesker.

Fra Altaposten 09.03.2004:

Romanserie på samisk

Frådende ulvekjefter, frosne lik og samer på reisefot til Canada. Det er tid for Geaid-daniehku, første bok av Sjamanens rike på samisk.

Liv A. S. Pedersen

– Dette er en historisk begivenhet. Dette er første bok av en romanserie på samisk, sier en fornøyd forfatter Dag Ove Johansen på plass i Kautokeino. Han håper på god respons og støtte fra Sametinget til å gi ut flere av bøkene i serien "Sjamanens rike".

Dag Ove Johansen vant Egmonts manuskonkurranse i 1999. Med synopsis og planer for sju bøker av Sjamanens rike i handa tok han fatt på den lange veien fram mot målet. Nemlig å skrive historien om reindriftssamenes vei til Canada på slutten av attenhundretallet.

"Sjamanens rike" er en tolvdelte serie romaner som omhandler hovedpersonen Ande sin reise til Canada og Alaska. Vi møter Ande i det han dreper en ulv med bare hendene. Det setter standarden for handlingen i bøkene som til tider er både rå og usminket. – En historie fra virkeligheten, men selvsagt basert på fri diktning spunnet rundt historisk fakta, sier forfatteren sjøl. Han er på plass i Kautokeino i anledning lansering av "Sjamanens rike" på samisk. Saivomaillbmi, er det oversatte navnet og forfatteren Dag Ove Johansen håper denne bokserien, som for øvrig representerer en historisk begivenhet, vil få sitt publikum blant ungdommen.

Lite sex

– Det handler om unge mennesker i gamle dager. Det handler om kjærligheten og savnet når man er avskilt. Det handler om historiske begivenheter. Jeg har ikke krydret boken med erotikk, men skildrer unges liv og lyster på en naturlig måte. Dette er en romanserie og ikke det man så lett kaller kioskitteratur, sier Johansen. Hans bok fraviker fra husmorlitteraturen på flere områder.

SAMISK: Romanserien "Sjamanens rike" gis ut på samisk i disse dager. Trønderen og forfatteren Dag Ove Johansen er på plass i Kautokeino for å lansere boka. (Foto Liv A.S. Pedersen)

Bøkene er klinisk renset for tre siders erotiske avhandlinger og dreier seg om en mann og hans møte med historiske fakta. – Jeg vil ha med fra bedt å få serien inn under sex på samisk vis, sier forfatteren og refererer til et oppslag i ei osloavis ved første lansering.

Brutal virkelighet

Han har produsert sine tolv bøker siden 1999. I mellomtiden har han reist mye i tid og geografi for å få alle biter på plass. Historien har skildrer baseres på faktiske hendelser i 1894 og 1898. To puljer med reindriftssamer ble fraktet til Canada for å lære eskimoene om reindrift. I samme tid har vi gullrushet. Johansen beskriver nøden i kulda og reise langs Yukon river fra Dawson city til Nome.

– Man måtte fysisk flytte på i hjel frosne mennesker for å komme seg fram. De satt oppover langs elven som saltstøtter i ulike posisurer. Kulda og nøden var stor på den tida, forteller Johansen.

Hjerte for sameland

Forfatteren har et bankende hjerte for sameland. Han ser det som svært stort å få lansere romanserien på samisk. – Mye større enn forrige lansering, sier han og drikker en slurk juice i kafeen på villmarksenteret. Han er en naturens mann og har forsket i samisk mytologi og leveste i en årrekke. Johansen har latt seg fascinere av historiene rundt samene og har vandret i naturen sammen sin gode, men nylig avdøde venn Henry Hansen. – Jeg dedikerer denne samiske utgivelsen i hans minne, sier Johansen og mener at bokserien ikke hadde kommet til uten han.

Om å bruke sine sanser, særlig de sensitive

«Hun/han var ikke ved sine fulle fem», sier vi ennå når en eller annen – etter vår mening – har vært «kort for hodet», uoverveiet, ulogisk i en situasjon eller handling.

Jeg hevder, at den overveiende del av Norges befolkning har det slik i våre dager. Hva er så grunnen? Det norske folk, som sier, påstår om seg selv at det fra oldtiden av har vært vant til «å ro sin egen båt». Jo, alt for mange psykopater bruker suggesjon rått og ukontrollert for å nå sine mål: å dirigere, å beherske, å herske igjennom. Det kan være å få sin bedrift til å lønne seg, tjene penger, skaffe seg billig hjelp, skaffe seg lakeier, villige slaver, sette sine tanker og oppfatninger igjennom, «få gjennomslag for sine ideer». Husk her: jeg uttaler meg på bakgrunn av 45-års erfaring som hypnolog og psykolog.

Et blikk rundt seg vil få en ettertenksom person til å se at dette må være riktig. «Kjendis»-begjæret, store idrettsarrangementer, store kulturbegivenheter er ikke enkeltmenneskets måte, det er «satt i scene», det er «sirkus for folket». Det begrenser, innskrenker sansningen. Det er trist å se utover sitt folk. Trist å se, men naturlig nok at skolen, utdannelsessystemet ikke med en stavelse berører den menneskelige suggestibilitet! Det området er jo absolutt dominert og drevet av psykopatene. Trist, uhyggelig trist!

Hvilket er så vårt sanseapparat, vår utrustning? Vi er så vant til å tenke på «de fem», at vi stort sett er stanset ved: **syn, hørsel, lukt, smak og følelser**, at disse er alt vi har å rutte med for å observere verden omkring og også forstå, vite ved hjelp av hjernen. Men «alle» vet jo at følesansen går langt inn på sjelens domene, og er ikke bare fingertupp, panne og kjønnsdelsfølelse.

Men – vi har fem praktfulle psykiske sanser som stort sett har vært «hvite flekker på kartet» inntil J.B. Rhine begynte sine forsøk med studenter og terninger. Øverst rager vel den **clairvoyante** evne/sans, klarsynet. Det å «se» med sitt «indre øre». Viseknut sa; «Eg høyre det for øyro minom!» Og Anton Johanssons forklarte – da han hadde sett Store syn i 1908, at Kristus gikk på hans høyre side og viste og forklarte kommende

begivenheter. Det er verd å merke seg at begge disse – som så mange andre klarsynte – klarhørte, var oppriktig hengivne «troende» kristne. Anton Johansson var precognitiv clairvoyant – så det ennå ikke hendte, det som lå foran oss i tid. Vi kan godt kalle det ekte profetisk.

Så har vi den **Radiestetiske** evne/oppfatningsorgan. Følsomhet for stråling kan vanskelig omsettes i ord. En trenger et psykoteknisk hjelpemiddel, oftest pendel eller ønskekvis. Mange føler strålingen og hva den representerer, direkte i håndflaten! Strålingsinntrykk går inn gjennom «reseptorene» (vi tror ved bi-nyrene og hypofysen) over til hypofysen som igjen via det autonome nervesystem, utløser muskelreaksjoner som kan tydes fordi de kommer som resultat av en mental konvensjon. Vi kan altså med denne evnen avdekke via strålingen det som er dekket til eller skjult. Allerede Heraklit 600 år før vår tidsregning, innså «Panta rei» – «alt stråler». De gamle kirkebyggere visste om dette, me i alle fall bruken forsvant med Svartedauen. Erfarne beholdt «kunsten» 500 år til. Evnen/metoden kan være særlig betydningsfull for å finne hva som er i veien med et menneske som har noen lidelse. Til å lokalisere vann i jorden har den vært brukt gjennom alle tider – og brukes.

Så har vi den **intuitive** evne/sans, glimtvis oppfatning av realiteter i en henvendelse, en Situasjon. Sannhetsgehalten er uomtvistelig. Uhyre verdifull for den som åpner opp for denne Sansningen. Den **telepatiske** evne/sans. Fjernfølelse, fjernkommunikasjon. Den som åpner for og tar i bruk denne evnen, meddeler seg til eller tar imot budskap fra en annen, over hvilken som helst avstand også om meddelelsen, budskapet ikke var ment til avsendelse.

Russiske forskere har drevet noen spennende forsøk her. Vel det har andre nasjoner gjort også. «Teknikken» kan være uhyre nyttig i krigssituasjoner. Kjent er hvordan gamle samboende kan meddele seg og forstå hverandre – uten ord. Det var kanskje denne evnen/sansen som forsvant etter at «et eller annet» inntraff (hva?) ved Babels tårn.

Disse fem **psykiske** sanser/evner

er også tilstede i praktisk talt alle mennesker. Men, de forbli uutviklet og lite påaktet, de passet aldeles ikke i kirkens og kleresiets tyranni. Brukes disse evnene, er man langt mindre suggestibel, man gjennomskuer og avslører. Det kunne kirken ikke tåle – og - selvsagt heller ikke de politiske statsbyggere, hærførere og pengemakten. Psykopatene vil ikke kikkes i kortene. Nei, fri og forbarme oss! (Psykopater er som vel kjent egocentrikere – selvsenterte). (Her gjør vi forresten en grov sprog og forståelsesfeil. Vi sier egoist, og legger i det ordet en selvcentrert person, altså en egocentrist). Men en egoist er selvbevisst, selvkjærlig ut fra (latin: ego est = jeg er = Jeg er også et Guds barn med fantasi og skaperevne, som også var Mesterens ord). Nei, egoisme er det en katastrofal mangel på hos våre medmennesker! (Også dette resultat av psykopaters virksomhet.)

Som et eksempel: Tenk om et politikorps tok i daglig bruk clairvoyans! Tenk! Forbrytelser ville ganske enkelt forsvinne. Og tenk så på vår uhyggelige kriminalstatistikk. Vi kommer dit!

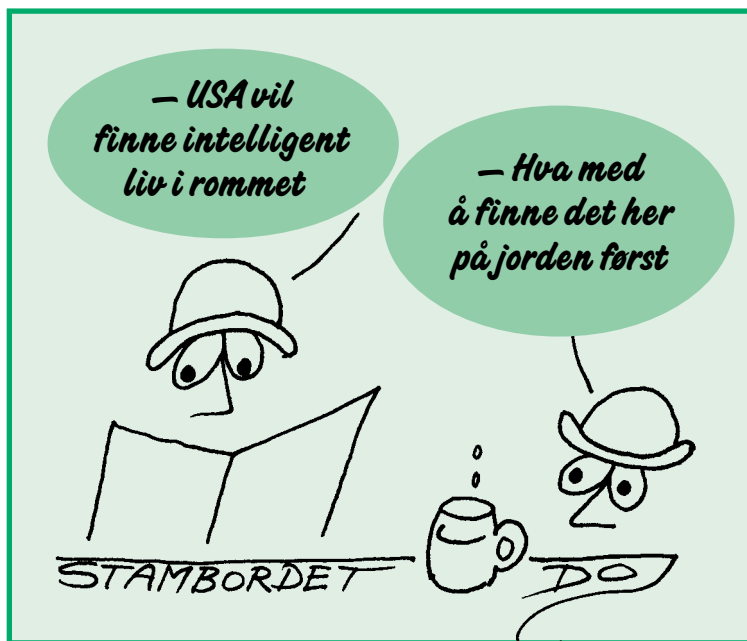
Ta evnene i bruk, du med åpent «sinn». Det er bruk som utvikler den. Og det er lysten som driver verket. Uten lyst, ingen utvikling. Disse – som andre evner – er ikke likelig tilstede. Alle kan vel lære å spille fele, men bare en på millioner kan bli en Arve Tellefsen. En dikter sa: «Ideen, inspirasjonen er 5%, den 95% er hardt arbeid!»

Hver og en av oss er en del i nte del av samfunnet, medmenneske. Gode evner, solid utvikling, skal og må ikke gi noen særang eller særrettigheter. Men – det er klart, vi ser med en viss glede hen til en PROFET eller en genial fornyer.

Og Vannmannens planet – stjernekonstellasjon vil stråle inn på jorden *og i oss*, varme, forståelse, kjærlighet og åpne for full bruk av også de psykiske sanser/evner! Praktfullt å se frem til. Bruk sensitiviteten til å konstatere om en som «står frem» er sjarlatan, sektstifter, sciencefiction forfatter, en som vil tjene penger og innflytelse eller profet.

Rolf Høstmark

1997.02.04.

Samfunnsliv

Redaksjon og ekspedisjon
6150 ØRSTA

Abonnement i hele Norden
Kr. 500,- pr år
kr. 250,- pr halvår

Annonsepris kr. 4,- pr mm
1. side kr. 4,50 pr mm

Abonnement kan tegnes
ved poststedene eller
direkte i ekspedisjonen

Sats og trykk:
Møre-Nytt, Ørsta